

Johannes 100

Matkantekoa merellä

Sata vuotta sitten johannekselaisten yhteydet pitäjän sisällä sekä ulospäin olivat hitaita ja kulkemisen vaihtoehdot vähissä. Maitse päästiin hevosvetoisesti, polkupyöräillen tai kävellen. Nähtiinhän kylän raitilla jo autojakin, mutta ne olivat harvinaisia ja matkalla lähinnä Nobeleiden Kirjolaan suvun omin toimin tai vierasvoimin. Merellä oli sulan veden aikaan mahdollisuus käännellä kokkaa maalikyliin tai Viipuriin asti – jos oli omaa kokkaa käännettäväksi. Reittiliikennettäkin oli vaihtelevin muodoin ja siihen kesä 1917 toi erityistä uutta. Katsotaan kuitenkin ensin tapahtumille taustoja.

Matkustajaliikennettä Johannesen rannoilla harjoitettiin jo 1870-luvulta alkaen. Laivat ja niiden taustavoimat vaihtuivat ja toiminta oli varsin epäsäännöllistä. Laivaliikenteessä jäi kokonaisia vuosiakin väliin. Vuodesta 1896 lähtien tilanne vakiintui reittiliikenteeksi, kun koivistolaiset eräiden johannekselaisten tuella hankkivat uuden aluksen Koiviston Kurkelan ja Viipurin välille. Alus sai nimen **P.Johannes**. Viipurilaiset sijoittajat halusivat samoille apajille ja asettivat reitille kilpailevan laivan, pudottivat hintoja ja lisäsivät tarjoulua. Muutamia vuosia kului kilpailun merkeissä. Viimein viipurilaiset saivat ylliotteen ja ostivat paikallistaholta laivat pois. Seurauksena oli hintojen raju nousu ja hyvät laivat korvattiin lisäksi heikkotasoisilla reittilaivoilla.

Aikansa tätä siedettiin, mutta vuoden 1915 syksyllä julkaistiin kutsu Johannesen Höyryveneosuuskunnan perustavaan kokoukseen. Selkeä tavoite oli perustaa yritys ja hankkia oma alus Johannesen ja Viipurin väliseen liikenteeseen. Joulukuussa kyseinen osuuskunta näki päivänvalon. Isännöitsijäksi tuli **Elias Ikävalko** (Vaahtola), hallituksen puheenjohtajaksi **August Kukkonen** (Kukkola) ja hallituksen jäseniksi **Theodor Väisänen** (Revonsaari), **Anton Uski** (Päätilä), **Topias Kesäläinen** (Hannukkala), **Robert Suikki** (Räihälä), **Elias Miettinen** (Makslahti) sekä **Jan Brusin**.

Uudelle yhtiölle hankittiin talvela 1916 laiva Lappeenrannasta, se oli 1896 Saimaan liikenteeseen rakennet-

Ilmoituksia

Höyrylaiva Johannes I

alkaa säännölliset kulkuvuoronsa linjalla Viipuri-Makslahti tästä päivästä alkaen, poiketen välillä oleviin laitureihin. Lähtee Makslahdesta klo 5,15 aamulla ja Viipurista takaisin klo 3 i.p.

Höyryveneosuuskunta Johannes i.l. Hallinto.

Ilmoitus Maakansa –lehdessä 10.5.1917

tu uudenaikainen alus **Jaakko**, joka oli viimeisimmän vuosikymmenen kulkenut nimellä Puumala. Keväällä 1916 reittiliikenne alkoi Makslahden ja Viipurin välillä. Syksyllä nimeksi muutettiin Johannes I. Seuraavan talvikauden aikana alus korjattiin perinpohjin ja sen matkustajalaivaominaisuuksia parannettiin. Toukokuussa 1917 reittiliikenteeseen ilmestyi nopea ja näyttävä uusittu **Johannes I**. Aluksen pituus oli

sen ajan matkustaja-aluksille sovelias noin 24 metriä. Tarkkaa matkustajamäärää ei ole tiedossa, mutta sen voi päätellä olevan ainakin 150. Ilmoituksessa kerrottiin laivan lähtevän Makslahdesta aamuisin klo 5.15, pysähtyvän välissä olevissa laituripaikoissa ja lähtevän Viipurista takaisin klo 3 iltapäivällä.

Toukokuussa 1917 saatiin uusia uusia höyryveneosuuskunnalta. Oli ostettu

toinenkin alus, nimeltään Vuoksi, ja se sijoitettiin Viipurin ja Vaahtolan väliseen reittiliikenteeseen. Vuoksi lähti Vaahtolasta aamuisin klo 6 ja paluumatkalle Viipurista klo 6.15 ip. Siinä välissä laiva teki keikan Uuraassa siten, että lähtö Viipurista klo 1 ja lähtö Uuraasta paluumatkalle klo 2.30 ip. Vuoksi oli aluksena vanhempi, hinaajan runko jo 1870-luvulta ja matkustaja-aluksena kul-

kenut myös nimellä **Taimi II**. Aluksen matkustajamääräksi todettiin 90. Tämä kulkuvuorot tuplaava liikennöinti alkoi kesä-heinäkuun vaihteessa 1917. Nopeassa tahdissa oli saatu huomattavia parannuksia lähiyhteyksiin.

Asioiden tola ei jäänyt kuitenkaan kesäkauden 1917 hyvälle tasolle. Viipurilaisten kilpailukiusa muutti muotoaan lähivuosina. Höyryveneyhtiön sijasta pääkilpailijaksi nousi laajaa lähiliikennettä hamuava Laivayhtiö Riento. Se perustettiin 1920. Jo 1922 Johannesen Höyryveneosuuskunta joutui myymään Riennolle Vuoksi-aluksensa ja jatkoi liikennöintiä supistetummin Johannes I:llä. Rautatieyhteys Viipuriin avautui 1925 ja osaltaan lopetti Höyryveneosuuskunnan toiminnan. Johannes-alus myytiin uudelle perustetulle paikalliselle laivayhtiölle. Se yritti vielä haastaa Riennon reittiliikennettä, mutta kahden vuoden kuluessa senkin taru oli ohi ja Riento osti Johannes I:n. Hyvän laivan tarina ei päättynyt suinkaan tähän. Riento korjasi aluksen vielä kertaalleen ja kasvatti matkustajamäärän tasolle 215. Alus nimettiin 1927 uudelleen ja siitä tehtiin Viipurin alueella hyvin tunnettu **Vellamo**.

Johannes I:llä uudella nimellään sekä aluksella P. Johannes oli lopulta yhteinen kohtalo Riennon aluksina. Jälkimmäinenkin oli ostettu Riennon laivastoon vuonna 1933. Molemmat alukset olivat valmistuneet 1896, molemmat olivat tietyssä vaiheessa olleet tärkeitä siteitä Johannesen ja Viipurin välisessä liikenteessä. Kummankin aluksen viimeinen merkintä on: jäänyt talvisodassa venäläisten haltuun.

– Hannu Rastas –

Lähteitä:

Sanomalehtiarkisto 1916-1917
Olavi Autero: Johannes –historia (1959)
Erkki Riimala: Meren, kanavan ja laivojen Viipuri (1991)

Johannesjuhlat Paimiossa

Toimikuntamme vilpiton tarkoitus on tehdä juhlapäivästä ikimuistettava. Ei ole ihan sattuma, että kyseinen juhlapäivä 5.8. on myös valtakunnallinen kansallispukujen tuuletuspäivä ja samana päivänä Paimion Yhteiskoulun salissa julkistetaan ensi kerran Johannesen naisen upouusi kansallispuku! Yli vuoden jatkunut EU- rahoitteinen kulttuurihanke saa uljaan huipennuksensa. Valtakunnalliset huippuasiantuntijat tulevat kertomaan puvun syntyhistoriasta ja lukuisista tärkeistä yksityiskohdista. Toki aikaisempi, kaunis ja arvokas puku

ENNAKKOTIEDOTE PAIMION JOHANNESJUHLISTA 2017

TUUTHA SIEKII...!

Vuosikymmenten perinteitä kunnioittaen on tämän vuoden Paimion juhlien toimikunta valmistellut lauantaina 5. elokuuta pidettäviä Johannesjuhlia. Muistellaan, haastetaan, lausutaan ja lauletaan... mutta jotain aivan uutta ja poikkeuksellista on myös luvassa!

on edelleen käyttökelpoinen ja juhla-toimikunta kehottaakin kaikkia, joilla puku on, ”tuuletamaan” sitä juhlissa kunnolla ja kunnialla.

Perinteinen juhla alkaa aamuisella lipunnostolla ja jatkuu hartaushetkellä Mikaelin kirkossa ja kunniakäynneillä sankarihaudoilla. ”Johannesjuurinen” pastori **Risto Kantonen** on luvannut myös ”haastella” osia Raamatun kertomuksista, a vot!

Noin kaksi tuntia ja tusinan verran huoneita on varattu suku-, kylä- ja kouluipiirikokoontumisille sekä ruokailulle.

On rokkaa ja ”suvsooppaa”, leivät, piirakat ja munavoit, kaljat, kahvit, rusinapullat ja piparit, ja ”siks pittää varata tasaraha (20€) lippuluukul, seko näät on nii tarkka mies tää (seuran taloudenhoitaja). **Puusa Matti**, heh!”

Klo 13.00 pidetään juhlasalissa Johannes-Seuran syyskokous ja pääjuhla alkaa klo 14.00. Harmonikat soi haikeesti, lausutaan ja lauletaan. Juhlapuheen pitää tohtori **Outi Fingerroos**. Ja sitten saapuukin flyygelin ääreen suosikkisäveltäjä, lauluntekijä ja laulaja **Petri Laaksonen**. Mikäli näytelmäkirjailija

Saariston ja säveltäjä Laaksosen yhteistyö sujuu, saatetaan Paimion juhlassa kuulla kantaesitys Johannesen naisen uuden kansallispuvun kunniaksi.

Paljon on siis luvassa elokuun ensimmäisenä lauantaina Paimiossa ja paljon me odotamme ja olemme valmiit vastaanottamaan juhlaväkeä. Tuutha siekii?

TERVETULOA PAIMIOON!
2017 juhlatoimikunnan puolesta
– Pekka Saaristo –

★ **Tilavaraukset: ks. sivu 2** ★

Johannes-Seura ry:n sääntömääräinen syyskokous Johannesjuhlien yhteydessä Vistan Koulussa, Vistantie 31, Paimio lauantaina 5.8.2017 klo 13.00

Käsitellään sääntöjen 9§:ssä mainitut asiat
– Johtokunta –

TÄSSÄ LEHDESSÄ:

Kesäjuhlat Jyväskylässä
s. 3

Skyttä-sukua testattu
s. 5

Kilpakiljoituksen HÄN
s. 6

Karjala-tietokanta nyt
s. 7

Rokkalasta raastupaan
s. 8-9

Serkukset Pentinmäellä
s. 11

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Lehden avustajien kavalkadi

Aloin etsiä tietoja lehden avustajien palkitsemisesta. Löytyi lista ja löytyi muutakin raamitietoa aiheesta. Siihen syventyminen johti yllättäviin havaintoihin – sellaisiin jotka on hyvä yhteisenä tietona jakaa.

Lehden asiamiehiä eli tilausten kokoajia ja tilauskannan ylläpitäjiä palkittiin jo vuodesta 1953 lähtien. Tämä käytäntö jatkui muistikuvieni mukaan suunnilleen 1990-luvun puoliväliin. Lehden sisällön avustajia ei erikseen nostettu esiin vielä 1950-luvulla. Ensimmäinen palkittu oli Helmi Pipinen vuoden 1964 Johannesjuhilla. Aavistelen tuossa uudessa käytännössä lehden juuri aloittaneen toimitussihteerin Impi Haltian vaikutusta. Siitä lähtien palkittujen avustajien kokonaismäärä on kunnioitettava 60. Tämä kokonaisluku ja samalla tasaluku oli ensimmäinen yllätys.

Kiinnosti katsoa miten tämä avustajajoukko on rakentunut mies-naisjaolla. Siinä olikin seuraava yllätys – tuli tasajako. Täysin ilman ohjaavaa käsikirjoitusta pitäjälehtemme osoittautuu tasa-arvoiseksi julkaisufoorumiksi – ainakin tällaisella mittarilla tulkittuna. Lisäksi näyttää siltä, että palkitsemisen ensimmäinen vuosikymmen on rakenteellisesti melko samanlainen kuin viimeisin. Yllätykseksi toistaiseksi jääköön, kuka tai keitä tämän kesän juhlassa palkitaan.

Lehdistön taistelua Rokkalasta

Lehdessämme on aukeaman mittainen erikoisartikkeli tapahtumista Rokkalan lasitehtaalla reippaasti yli sata vuotta sitten. Martti Kosonen on lähestynyt monivaiheista asiaa persoonallisella tavalla. Kuvauksen punainen lanka on rakentunut siitä, miten valistuneet lehdenlukijat ovat kohdanneet tiedot ja vastatiedot eri lehtien palstoilla muutamien kiihkeiden kuukausien aikana. Kokonaisuutta ei ole helppo hahmottaa, mutta juuri yhtä vaikea tavallisen lukijan oli silloin uutisvirran keskellä ottaa kantaa lehtien täysin päinvastaisiin väitteisiin ja vastaväitteisiin. Tiedonvälityksen käsikassaroina toimivat kaksi ruotsinkielistä Viipurissa ilmestyvää lehteä, mutta niistä uutisointi levisi muualle maahan ja myös suomenkielisiin sanomiin.

Tiedonvälityksen sisällöistä ja sananvapauden rajoista taitetaan nykypäivässä peistä näkyvästi. On mielenkiintoista nähdä jo 1800-luvulta esimerkki, jossa viimeisiä kierroksia selviteltiin raastuvan penkillä ja viimein korkeimmissa oikeusasteissa.

Postin kulku seurantaan

Talven aikana on ollut yksittäisiä postin kulkuun liittyviä pulmia. Ei mitään poikkeuksellista siihen nähden, mihin olemme ehtineet tottua. Siksi olikin taas ikävä yllätys kuulla huhtikuussa likimain parinkymmenen lehden jääneen matkalle. Eri puolilla maata eikä tapausten kesken ole muutenkaan nähtävissä mitään ymmärrettävää yhteyttä. Olemme toimittaneet korvaavat lehdet kaikille, joiden pulma on tullut tietoon. Tällaista peruspalvelujen rapautumista emme tietenkään hyväksy ja tulemme seuraamaan lähiajan kehitystä.

Tämä on kaksoisnumero ja seuraava lehtemme ilmestyy kesän ollessa kukkeassa vaiheessaan heinäkuun puolella. Silloin otsikkona ja aiheena ovat jo vahvasti elokuun alussa pidettävät Johannesjuhlat. Nyt suunnataan katsetta kaikkeen alkukesän toimintaan – Hyvää Juhannusta myöten.

Johannekselainen

— JOHANNEKSELAISEN PERINTEEN VAALIJA ♦ 68. VUOSIKERTA —

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johannesseura@elisanet.fi. Muussa muodossa Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Seuraava numero ilmestyy heinäkuussa. Aineiston toimittaminen viimeistään 28.6. 2017 mennessä (painopv 13.7.).
Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Osa tilaajista saa sen jo painopäivää seuraavana päivänä ja kaikki kotimaan tilaajat viimeistään kolmantena arkipäivänä painopäivän jälkeen. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Sirkka Annikki Ikonen kuoli 25.2.2017 Helsingissä. Hän oli syntynyt 21.12.1926 Uuraassa. Lämmöllä muistaen Kirsti, Riikka perheineen, Eija perheineen, sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Alpo Kalervo Kosonen, s. 4.4.1934 Uuraassa, kuoli 19.1.2017 Puolarmetsän sairaalassa Espoossa. Uurna laskettu perhehautaun Porvoon hautausmaalle.

Toivo Sulo Reponen kuoli 13.1.2017 Hattulassa. Sulo syntyi 15.6.1921 Kaijalassa Toivo ja Hilma Reposen perheeseen. Kaijalasta perhe muutti Koskijärvelle v. 1929. Sulo saatettiin haudan lepoon Hattulan vanhalle hautausmaalle läheisten ja sotaveteraaniystävien saattelemana.

Merkkipäiviä

90 vuotta

Äitimme **Mirjam Sailola** o.s. Paavolainen haluaa kiittää lukuisia onnittelijoita ja häntä syntymäpäivänä muistaneita.

Äitimme **Mirjam** syntyi Johanneksen Tikkalassa ja on ainoa, elossa oleva Alisa ja Anton Paavolaisen kahdeksasta lapsesta.
– **Kaija ja Pirkko** –

Ylioppilaita

Emilia Saremaa Kauniaisten lukiosta. Isomamma Liisa Roivas o.s. Ilmasti Revonsaaresta. Isovaari ja isomummu Kurkijoelta ja Viipurista.

Valmistuneita

Anni Helmi Maria Haltia on valmistunut yhteisöpedagogiksi Turun humanistisesta ammattikorkeakoulusta (Humak). Vanhemmat Esa ja Raili Haltia. Annin äijä Pentti Haltia oli kotoisin Johanneksen Haltiansaaresta.

Hyvää ja aurinkoista juhannusta!

Kuva: Esa Haltia

Suomen kesä on lyhyt, mutta vähäluminen

Kevät 2017 oli ilmojen puolesta aika epävaikaista. Räntää ja rakeita on satanut useasti nastarengaskauden jälkeenkin. Tämän lehden ilmestyessä kesä on toivottavasti saanut lujan niskaotteen rännärätkytyksestä.
Tuttu psalmi 23 kertoo siitä, miten Jumala antaa ihmiselle voimia ja johdattaa tässä elämässä. ”Herra on minun paimeni, ei minulta mitään puutu”, Päämääränä on kuitenkin taivas, jonne Hän kutsuu jokaista. ”Hän vie minut vihreille niityille, Hän johtaa minut vetten ääreen, siellä saan levätä”. Tämä kevät ja kesä ovat luonnon vehreyden kannalta hienoa aikaa, mutta taivaassa kaikki on vielä jotain paljon enemmän. En tiedä, onko siellä sitten kesää vai talvea, kuka pitää mistäkin vuodenajasta. Kai siinä tarkoitetaan myös sisäistä oloa: sisällä rauha, ulkona rauha ja kauneus, kaikki on hienosti. Kristilliseen uskoon kuuluu olennaisesti ajatus siitä, että Jumala johdattaa ja pitää huolta, vaikka kuljettaisiin miten pimeässä laaksossa tahansa. Jeesus sanookin Johanneksen evankeliumissa, että Hän on Hyvä Paimen, joka tuntee lampaansa ja pitää laumastaan huolta. Me kuulumme siihen laumaan. Hän johdattaa meitäkin, meidän polkuamme, viheriäisille niityille. Pelättävää ei ole, kaikki on hyvin. Aurinkoista kesää!

Veikko Sailola
Vahdon kappalainen

Tapahtumakalenteri

KESÄKUU

27.-29.6. Kaislahtelaisten perinteinen matka Viipuriin ja Uuraan suuntaan

ELOKUU

5.8. Johannesjuhlat Paimiossa.

5.8. Johannes-Seuran syyskokous Johannesjuhlien yhteydessä klo 13 Vistan Koululla

Kylä-, koulupiiri- ja sukuseurojen kokoontumisiin Johannesjuhilla Paimiossa 5.8.2017 tilavaraukset 21.6.2017 mennessä Juhani Virralle, puh. 050 3467 309 klo 8-15 arkipäivisin tai juhani.virta@paimio.fi.

Johannekselaiset musiikkijuhlat

Sauvolaiset **Ritva** ja **Timo Reponen** saivat toukokuussa 18.000 euron apurahan Suomen Kulttuurirahaston Varsinais-Suomen rahastolta. Kohteena on Kesä Klassik -kamari-musiikkiviikonlopun järjestäminen Sauvoon. Tarkempi paikka on heidän hallussaan oleva Torikan koulu entisessä Karunassa ja yksi konserteista pidetäänkin meren rannalla upeassa Karunan kirkossa. Tapahtuma on jo kesä-heinäkuun vaihteessa. Perjantaina 30.6. on lastenopperaa ja seuraavina kahtena päivänä huippusolisteja konsertoimassa. Tarkempi ohjelma kannattaa katsoa verkosta www.torikankoulu.fi . Ritva ja Timo Reponen ovat tehneet Torikan koulusta monipuolista elämys- ja yritystaloa ja musiikkitapahtuma on tärkeä askel eteenpäin. Molempien sukujuuret ovat puoliksi Johanneksessa. Ritva on äitinsä puolelta Koskijärven **Hörkköjä** ja sukutaulusta löytyy myös **Lenkkeriä, Kolia, Karhua**. Timolla Revonsaaren juuria täydentävät **Kukkokset, Rapelit, Kaijaset, Nikkolat ja Stadet**.

Juhani Virta Paimion positiivisin

Kunnallslehti järjesti toukokuussa lukijakilpailun, jossa etsittiin Paimion, Sauvon ja Piikkiön positiivisinta persoonaa. Joka paikkakunnalta oli ennakoehdotusten perusteella valittu loppusuoralle kolme peruspositiivista. Osanotto äänestyksiin oli vilkasta, kaikkiaan ääniä annettiin yli 800.

Paimiosta positiivisimmaksi noteerattiin huoltomestari **Juhani**

Virta, jonka vahvuudeksi mainittiin erityinen rooli lasten ja nuorten liikuntaharrastusten parissa ja iloiset elämänasenteet muutenkin. Johannekselaiset ovat tutustuneet Juhaniin muun muassa juhla järjestelyjen kautta. Hänet löytää Paimion juhlatiloissa aina sieltä, missä tapahtuu ja apua tarvitaan. Juhani johannekselaiset juuret ovat Päätilä-Kivitokeen suunnassa, tarkemmin Rapalassa. **Sinkkosten** lisäksi esivanhemmista löytyy **Uskeja, Vyryläisiä ja Lenkkereitä**, Revonsaarelta **Nikkolaa ja Rapelia**.

Päätoimittaja **Hannu Rastas** oli Piikkiön osalta kolmen kärkeä ja ehdokkaista ykkössijan vei urheiluliikuttaja **Heli Väinölä**. Sauvolaisista positiivisimmaksi äänestettiin puutarhuri **Panu Kankaanranta**.

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat

Johannes-Seuran toimisto on suljettu 1.–27.6.2017.

Kesäkuu

KE 28.6.klo 12-17

Heinäkuu

LA 1.7.klo 11-15

KE 5.7.klo 12-17

KE 12.7.klo 12-17

KE 19.7.klo 12-17

KE 26.7.klo 12-17

Elokuu

KE 2.8.klo 12-17

KE 9.8.klo 12-17

KE 16.8.klo 12-17

KE 23.8.klo 12-17

KE 30.8.klo 12-17

100v. itsenäisyyttä ja itsepäisyyttä

Karjalaiset kesäjuhlat Jyväskylässä 16.-18.6.2017

JYVÄSKYLÄ

Itsenäisen Suomen täyttäessä 100 vuotta juhlintaan Jyväskylässä Karjalaisia kesäjuhlia. Tämän vuoden kesäjuhlat sisältävät paljon koettavaa ja nähtävää myös niille, joiden juuret eivät ole Karjalassa. Muun muassa näyttelyt, juhlien ohjelma, karjalainen tori sekä juhlien hengellinen puoli tarjoavat ainutlaatuista ja jopa ennen näkemätöntä ohjelmaa. Kesäjuhlat ovat osa Suomi 100 -tapahtumia. Juhlien suojelija on tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Suomen itsenäisyys ja Karjala -näyttelyssä nähdään muun muassa 3d-installaatio vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyn Suomi-paviljongista sekä karelianismiin liittyvää taidetta ja karelianismi-ajan esineitä. Kansallispukukavalkadissa esitellään erilaisia suomalaisia kansallispukuja. Juhlien monipuoliset näyttelyt ja karjalainen tori ovat yleisölle ilmaisia. Kaikki tapahtumat pidetään saman katon alla Jyväskylän Paviljongissa lukuun ottamatta urheilutapahtumia ja hengellisiä tapahtumia.

Karjalaisen kansan messu televisioidaan 16.6.

Kesäjuhlilla kannattaa olla paikalla jo perjantaina 16.6. klo 18, sillä silloin

vietetään Taulumäen kirkossa juhlien alkajaismessua - karjalaisen kansan messua. Televisio on paikalla ja nauhoittaa messun. Juhannuspäivänä se on kaiken kansan nähtävissä ja koettavissa TV 1-kanavalla. Seurakuntaväkeä pyydetään mahdollisuuksien mukaan tulemaan messuun kansallispuvuissa tai fereiseissä.

Kansallispukukavalkadi 17.6.

Suomalaiset kansallispuvut idästä länteen ja etelästä pohjoiseen esitellään kesäjuhlilla järjestettävässä kansallispukukavalkadissa. Jyväskylän Paviljongissa lauantaina 17.6. klo 13.30 alkavassa tilaisuudessa tulevat tutuksi niin hämäläisten, pohjalaisten, kar-

jalaisten kuin muun heimoistenkin asukokonaisuudet. Suomen kansallispukukeskuksen kansallispukukonsultti **Taina Kangas** esittelee suomalaisten kansallispukujen erityispiirteet sekä keskeiset erot ja yhtäläisyydet sekä kansallispukujen ja kansanpukujen erosta. Tilaisuuden kesto noin 1 tunti. Kansallispukukavalkadin hinta on 10 euroa, Karjala-kortilla 5 euroa.

Piirakkakisat 17.6.

Piirakkamestaruuskilpailut järjestetään lauantaina 17.6. Jyväskylän Paviljongissa. Piirakkakisat alkavat Vip-kisalla klo 9.30-10. Muut sarjat alkavat klo 10. Erikseen on sarjat tytöille ja pojille ja eri ikäryhmille. Kilpailun ylituomarina toi-

mii Karjalan Liiton naistoimikunnan puheenjohtaja, kotiseutuneuvos **Aira Viitaniemi**.

Pitäjä- ja sukuseuroilla esittelypöytä kesäjuhlien pitäjä- ja sukuosastolle

Karjalaisille kesäjuhlille tullaan tänäkin vuonna järjestämään pitäjä- ja suku-näyttely ja -info. Se on esillä Jyväskylän Paviljongissa, kuten pääosa muistakin kesäjuhlien tilaisuuksista. Lauantaina 17.6. klo 10–18 ja sunnuntaina 18.6. klo 9–14. Esille tulee tietoa luovutetun Karjalan pitäjistä ja karjalaisista suvusta, myös lapsille on luvassa tehtäviä. Vastauksia saavat myös vielä omia karjalaisia juuriansa etsivät. Näyttelyn toteuttavat yhteistyössä Karjalaisten

Pitäjäyhdistysten Liitto ja Karjalaisten Sukuyhteisöjen Liitto.

Uudet liput vihitään avajaisjuhlassa 17.6.

Uudet seuraliput vihitään kesäjuhlien avajaisissa lauantaina 17.6.2017.

https://www.karjalanliitto.fi/tapahtumat_13/karjalaiset_kesajuhlat_jyvaskylassa_16.-18.6.2017

karjalanliitto.fi/karjalaisseurojenkeski-suomenpiiri

facebook.com/karjalaisetkesajuhlat

Karjalainen tori on kaikille avoin

Kaikille avoin karjalainen tori on yksi kesäjuhlien kestoosuksista.

Koulutusta Johanneksen naisen kansallispuvun valmistajille

Kolmanteen koulutustilaisuuteen Koriston tallilla 20. toukokuuta osallistui 16 henkilöä. Kouluttajina olivat tällä kertaa Soja Murto-Hartikainen ja Minna Koskinen. Opiskelun kohteena kansallispuvusta olivat hame, esiliina, liivi, sarkaröijy, silkki-röijy ja pirtanauha.

Projektin vetäjä **Sirpa Saaristo** avasi päivän toivottamalla osanottajat tervetulleiksi. Alkukahvin aikana suoritettiin esittelykiertos. Vuoden käsityöläiseksi valitti **Soja Murto-Hartikaiselle** ohjennettiin kukkasen onnittelujen kera (*Soja viereisessä kuvassa vasemmalla*).

Hame- ja esiliinakankaan kudonta

Soja aloitti koulutuksen esittelemällä hame- ja esiliinakankaiden kudontaa kotivideon avulla. Hamekangas on raidallinen ja siinä on puuvillaloimi. Vyötärökaitale on pellavakangasta. Tarkkuutta vaatii lankojen laskenta raidoissa, ja kuitenkin raidat saavat olla ”eläväisiä”. Kuulimme erilaisista kudontaan liittyvistä nikseistä, esimerkiksi sen, että kangas pitää kutistaa ennen ompelua. Mallitilkut kiersivät kaikkien käsissä. Kudontaohje tulee paperisena kaikkien saataville.

Esiliinakankaan loimet ja kuteet ovat puuvillaa. Kangasta pitää kostuttaa kutomisen aikana pitämällä kostutinta kangaspuitten alla. Esiliinassa on kaksi erilaista raitaryhmää. Lankojen paksuus vaihtelee tuoden elävyyttä kankaaseen. Helmaan tulee hupioreuna, ja kangas kutistetaan ennen ompelua. Kosteana se rullataan ja viedään saunaan kuivumaan.

Esiliinan sidontanauha on pirtanauhaa. Siihen tarvitaan nauhapirta ja kudontakäpy. Loimilangat ovat pellavaa ja villaa vuorotellen, ja keskellä kulkee sininen lanka. Osallistujat kokeilivat pirtanauhan tekoa opastuksen mukaan. Nauha saa olla tekijänsä näköinen. Siinä ei ole kyse milleistä, kunhan työ vain sujuu.

Soja Murto valmistelee pirtanauhan kutomista.

Hameen, sarkaröijyn, silkki-röijyn ja liivin ompelua

Ruokatauon jälkeen päivä jatkui **Minna Koskisen** opastuksella. Hän kertoi yksityiskohtia hameen valmistamisesta. Hameen mitta sopeutetaan kantajansa mukaan. Helma käännetään pellavaisella kaitaleella. Hameen vyötäröllä on muotolaskokset. Edessä on sileä osuus, ja laskokset jatkuvat takapainotteisina. Vasemmalle tulee etuhalkio. Vyötärönauha on kapeaa pellavaa.

Lähes valmiit hameet raidallisina ja mustina olivat nähtävänä.

Sarkaröijyn materiaali on paksua, vanutettua, vaaleaa sarkaa. Se on vuoriton ja alalantiolle asti ulottuva. Kiinnittimiä ei nyt ole, mutta on kuitenkin kaavailtu nyörikiinnitystä. Röijyn takana ovat korkeat ja runsaat körtit. Hihat muodostuvat kahdesta kappaleesta, ja hihansuissa on halkiot. Silkki-röijyn materiaalina on ruskea silkkipaltina. Sen hihat ovat runsaat ja laskostetut myötälaskoksin. Hiha kapenee rannetta kohti. Röijyssä on vuori ja hakaskiinnitys. Hihan yläosaa kiertää tere. Saumat on ommeltu koneella, koska liukkaan silkin ompelu käsin saattaa olla hankalaa.

Liivin valmistus

Liivi olikin meille jo ennestään tuttu. Sen materiaalina on vadelmanpunainen, villatoimikas kamlotti. Pääntie on soikea ja takana ovat näyttävät, runsaat körtit. Liivi on puolipitkä ja vuori puuvillaa. Takana keskellä on lenkki. Sen tarkoitukselta ei olla ihan varmoja. Liivin sisäpuolella takakappaleen alueella kulkee solmimisnauha. Minnan opastuksella harjoiteltiin ompelua ja

tutkittiin kangasnäytteitä ja puolivalmiita puvun osia.

Koulutuspäivä oli pitkä mutta antoisa. Halukkaat saivat vielä ostaa lankoja, pirtanauhan loimia ja neuvoja omaan tarpeeseensa. Koriston talli koulutuspaikkana oli historiallinen, aikanaan Koriston kartanoon kuulunut rakennus.

Talli on osittain rakennettu 1700-luvulla. Siellä toimii nykyisin Kaarina-Seura.

Kiitos kouluttajille ja osallistujille! Johanneksen naisen tarkistettu kansallispuku esitellään Johannesjuhlilla Paimiossa 5. elokuuta 2017.

– Liisa Katajainen –

Euroopan suurin kansanperinnetapahtuma Europeade Turkuun

Europeade, Euroopan suurin kansanperinnetapahtuma, saadaan ensi heinäkuussa ensimmäistä kertaa Suomeen. Isäntäkaupunkina toimii **Turku**, joka vastaanottaa 26.–30.7.2017 yli 6000 kansanmusiikin ja kansantanssin harrastajaa sekä kymmeniätuhansia katsojia.

Europeade on avoimen ja monikulttuurisen Euroopan festivaali, jota on järjestetty vuodesta 1964 lähtien. Viiden päivän aikana kansallispukuiset musiikki- ja tanssiryhmät kymmenistä eri maista tekevät tunnetuksi osaa-mistaan. Näytöksiä, konsertteja ja paraateja on luvassa eri puolilla Turkua. Kansanperinnettä näkyy ja kuuluu ympäri kaupunkia ennen tapahtumaa, sen aikana ja vielä sen jälkeenkin. Suomessakin on noin 25 000 kansantanssin harrastajaa ja kansanmusiikin harrastajia myös kymmeniätuhansia.

Europeaden vastuuhenkilöksi on palkattu kansanperinneaktiivi **Hilu Toivonen-Alastalo**. Hänen mukaansa Turku sopii erittäin hyvin suurelle

kansanjuhlalle, ja Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhla antaa tapahtumalle arvokkuutta.

Tapahtuma on mukana Suomi 100 -ohjelmassa, joten Turkuun saapuvat kansanperinteen harrastajat sekä katsojat pääsevät omalta osaltaan

myös juhlistamaan Suomen itsenäisyyden satavuotista taivalta.

”Turun Europeadessa tähdätään myös Guinnessin ennätysten kirjaan tutulla perisuomalaisella kansantanssillamme. Tavoitteena on saada yhden illan aikana enemmän ihmisiä hump-paamaan yhtä aikaa kuin koskaan mis-sään aikaisemmin”, Toivonen-Alastalo kertoo. Humpptaennätystavoitetta koordi-noi Tanssin Tiedotuskeskus.

Lapsuutta Johanneksessa ja vähän muuallakin

Kyllikki Nurmi o.s. Kosonen muistelee.

Olen viisivuotias. On varhainen heinäkuun alun aamu. Linnut laulavat yhtenä kuorona. Seison paljain jaloin kotini viereisessä heinäpellossa ihmetellen aamua. Kasteiset korret hipoivat mekkoni helmoja. Äkkiä kajahtaa metsästä lintukuoron yli: ”Onks piial vilu?” Huomaan nyt vasta, että minulla tosiaan on vilu, kun kuhankeittäjä ymmärsi kysyä. Eihän lintu suinkaan huuda ”kuha kiehuu”! Meillä sitä on aina nimitetty ”piikaviluksi” – en tiedä, kuinka laajalti näin oli.

Kotimaisema

Kotini sijaitsi Johanneksesta Viipuriin johtavan maantien varrella juuri siinä kohdassa, missä Vaahtolan vehmaus vaihtuu Metsäkylän mäntyjä kasvavaan hiekkapohjaan. Varsinainen pihamme oli Vaahtolaa, mutta sen vierellä ”Halkomäki”, jossa polttopuumme sahattiin ja pilkottiin, oli mäntyjen reunustama ja Metsäkylää. Kun pihamme vanhan kiviaidan viertä lähti vehmasta polkua Senni-tädille päin, tuli eteen isompi polku, melkeinpä tie, jonka mutkassa kasvoi korkeita mäntyjä. Kun sitä kulki jonkin matkaa, tuli Kakilahden laajalle hiekkarannalle, jossa oli pak-sulti puhdasta hiekkaa, ja ympärillä kasvoi eri-ikäisiä mäntyjä. Siitä ei ollut pitkälti tehtaalle (selluloosatehtaalle, joka ei haissut).

Varsinaisena kotikontunani pidän aluetta, joka ulottui maantieltä meidän ja Roope-sedän pihapiirin leveydeltä rantaan. Siihen kuului Roope-sedän ja meidän maiden lisäksi serkkujeni Riikosten maita, myös Senni- ja Elin-tädin kodit. Niistä maista ei sen kummemmin pidetty lukua, vaan kaikki oleilivat ranta-alueella miten mielivät. Tie sinne lähti maantieltä meidän puutarhamme läpi virtaavan ison ojan vierestä. Se tulvi joskus keväisin sillalle. Tie oli alkuosastaan jotenkuten autolla ajettava; täytyihän Alanderien päästä huvilalleen. Roope-setä oli joskus 30-luvun alkuvuosina myynyt laajalta rannaltaan hyvin kauniin sopukan ruotsinkieliselle viipurilaiselle insinööri Alanderille. Rantatie kapeni sitten sakean tuomiholvin alla kulkevaksi poluksi, joka ei koskaan ollut ihan kuiva. Siitä päästiin laajalle rantaniitylle, jolla lehmämme viettivät kesää, ennen sotaä Lystikki ja Kaunikki, väliaikana Onnikki. Naapureilla ei minun aikani ollut lehmii. Niityn jälkeen oli vielä tammireunus, mistä polut toivat rantaan, pienelle lahdelta. Ranta oli nurmikkoo, vesirajassa isohkoja kiviä. Pohja oli ihanteellinen lapsille ja lehmille, mutta aika pitkälti matalaa. Vieressä oli kuitenkin Riikostan Kutisluoto aika kivisen kannaksen päässä; siitä pääsi suoraan uimaan.

Tyvisaari sitten! Se ihmeellinen saari rajoitti meidän ja Roope-sedän rannan. Se ei oikeastaan ollut saari, sillä hyvin matala ruohoinen kannas yhdisti sen mantereeseen, niin että nousuvedelläkin sinne pääsi kahlaamalla. En tiedä, kuka sen omisti. Silloin tuntui, ettei kukaan, vaan se oli kaikkien yhteinen. Sinne tulijaa oli vastassa keskellä nurmikkoo

valtavan iso tammen tyviosa, jonka ontossa kolossa täytyi tietysti ensimmäiseksi aina piipahtaa. Tyvisaaressa kasvoi tammien lisäksi kuusia, koivuja, leppiä ja ties mitä. Siellä oli nurmikkorantaa, hiekkarantaa, kalliorantaa, kivikkorantaa... Vaahtolan puolella saarta oli mutapohja, mutta kaunis oli sekin ranta. En nähnyt siellä koskaan ketään muuta kuin me muksut, mutta epäilemättä siellä kävi iltaisin haaveilijoita.

Rantatien varren alkuosa oli sekin hyvin viehättävä. Tiestä erkani ruohoisia polkuja, joiden väliin jäi pieniä metsätyyppeitä, ja yhdellä laidalla oli Roope-sedän iso pelto, jossa silloin enää ei viljelty mitään, vaan jonka reunoilla ladon vieressä nuoret kokoontuivat aikaisemmin – olen nähnyt valokuvista.

Suku ja perhe

Vanhempani kävivät koulua 1800-luvulla; he olivat syntyneet 1887. Isä oli syntynyt Päätilän saarella, joten kai hän sieltä vielä kouluakin kävi jättä pitkin tai veneellä, muut ajat oli kortteerissa Vaahtolassa. Opintahalu oli kova aikana, jolloin tuskin kukaan edes haaveili yleisestä oppivelvollisuudesta. Vanhempani olivat lahjakkaita, luokkansa priimuksia; lisäksi he olivat pikkuserkukset. Isällä oli hyvä muisti, ja hän luki mielellään tietokirjoja, varsinkin historiallisia. Äiti oli hyvä laulamaan: hän lauloi kirkko-kuorossa aina kun tilanne salli. Hänen isänsä Adam Riikonen, viinaanmenevä merimies, lauloi niin hyvin, että häntä käytettiin lukkarin sijaisena. Mutta hänestä äiti sai myös silmittömän vihansa alkoholia kohtaan. Äiti rakasti luontoa ja eläimiä ja ompelijana myös kauniita vaatteita, joita ompeli myös pienille tyttärilleen. Isä oli kovin maa-henkinen. Hänen täytyi saada viljellä maata, vaikka peltoa oli vain parisen hehtaaria ja homma oli tappiollista. Minä olen kiitollinen niistä muistoista – puimakoneen (vuokratun) ihmeellisestä toiminnasta kirkkaana syyspäivänä, oman pellon grahamjauhoista leivotun leivän verrattomasta mausta... Isä oli ensin jossain Viipurinlahden laivassa jonkinlaisen koneenhoitajana, myöhemmin tehtaassa. Äiti oli sisartensa tapaan ompelija ja hyvä olikin. Vanhin lapsista, Eino, joutui jo 13-vuotiaana ansiotyöhön isän laivaan. Kaino kustannettiin kauppakouluun Viipuriin, josta hän toi todistuksissaan pelkkiä kympejä. Mutta kun tuli aika löytää ”vähän parempi” työ, oli alkanut maailmanlaajuinen lama ja Kainon täytyi tyytyä kotikylän osuusliikkeen myyjäksi. Kului muutama vuosi, ja hän lähti kar-kuun liian vaivalloista kosijaa mistä vain sai paikan. Hän päätyi Viitasaarelle ja sinne jäi... Kainon jälkeen syntyi ”pieni Suoma”, joka kuoli kaksikuukautisena, ja ”iso Suoma”, joka oli hyvin keskeinen henkilö meidän lapsikatraassa. Hänkin haaveili opiskelemisesta – opettaja ”Laurikaisen lemmikki” – mutta vanhemmat päättivät, ettei lasten kouluttaminen kannattanut, kun Kainonkin kävi niin kuin kävi. Vasta minun kohdallani he tekivät poikkeuksen. Ape (Aarre), Lahja, Oiva, Toimi, Esko – kaikille heille

Oikealla Tyvisaari, taustalla Kirkkosaari, oikealla Vaahtolan höyrysahan rantaa

Suoma oli puolittain äiti ja hoiti lasten lisäksi myös huushollin. Toimi oli erikoinen lapsi, herkkä ja kiltti. Hän hoki usein: ”Kunpa kuolisin, ennen kuin tulee sota.” Hänelle oli hyvin tärkeää viedä jouluisin tontuille puurovati ullaholle. Hän tarkkaili luontoa ja kirjoitti kevään etenemisestä muistikirjaan. Hän leikki erittäin mielellään minun kanssani, kun olin 2–4 -vuotias ja hän 9–12. Kun meille otettiin pieni possu, touhusimme pihalla kaikki kolme yhdessä. Minulla on mielikuva, jossa joku (Toimi) vetää minua rattaissa ja possu juoksee perässä. Minä totesin: ”Toimi, Kulkki (siis minä) ja Nökö.”

Sitten Toimi sairastui sydänkalvontulehdukseen. Nykyään se paranisi leikiten antibiooteilla, mutta silloin se oli kuolemaksi. Äiti kävi joka päivä Viipurissa sairaalassa häntä katsomassa. Hän oli 12-vuotias kuollessaan kesällä 1938. Sota alkoi seuraavana vuonna... Muistan elävästi, kuinka seisoin Toimin arkun vieressä valkoisessa mekossa ja taputin häntä poskelle. Äiti oli siis ehtinyt kaiken keskellä mekonkin ommella, mutta Suoma tietysti oli silloin jo kantava voima. Äidillä oli kuitenkin aikaisemminkin tapana ommella tyttärilleen uudet mekot aina koulun joului- ja kevätkuuhliin – yötä myöten kai...

Minun ei ollenkaan pitänyt syntyä. Lapsia oli ennestäänkin ylen määrin, ja ne kuului hankkia ennen 40 vuoden ikää. Äitiä pilkattiin (siis nimenomaan häntä – tämä on taas yksi seksimin kummallisuuksista), ja hän koetti kaikin keinoin päästä minusta eroon. Vanhemmat sisaruksista liittyivät pilkkaajien joukkoon, Kainohan oli ommellut hammasharjapussin, jossa oli koko pesueen nimikirjaimet ikäjärjestyksessä: EKSALOTE, ja siitäkin näkyi, että Esko, minua peräti seitsemän vuotta vanhempi, oli viimeinen, eikä hänen jälkeensä kuulunut tulla enää ketään. Minä synnyin kuitenkin 1. adventin aamuna 1933 kahdeksan aikaan saunassa, isän avustuksella. Äitiparka ei siis sinä adventtina päässyt kirkkoon laulamaan Hoosiannaa. Sisaruksat osoittivat mieltään mm. pysymällä poissa ristiäisistä; ilmeisesti sellaiset siis kuitenkin pidettiin, jonkinlaiset. Nimelläni äiti kuulutti kaikille, kuinka KYLLÄSTYNYT hän oli tähän lapsiruljanssiin ja ettei se hänen syytään ollut. Moniko sitä mahtoi ymmärtää... Muuta nimeä minulla ei ole.

Pieni Kyllikki

Kun vartuin, sisarusten kauna katosi, ja he alkoivat pitää minusta. Ehkä jo siinä vaiheessa, kun vielä puhetaidottomana hymisin joidenkin heidän laulamiensa laulujen melodiasa ja hytkytin itseäni tahdissa. He antoivat minulle lempinimiä: Kaino sanoi Tipsukaksi, Suoma Ulpukaksi, Lahja Hessaksi, Ape Vilpiinaksi... Kaino ja Suoma lauloivat paljon, ja opin heiltä lauluja. Joskus vieläkin, kun kuulen jonkin 30-luvun iskelmän, herää muisto: tuota he lauloivat. Kerran olin pyytänyt Suoma laulamaan ”Sinivuorten yötä” neljä kertaa peräkkäin; enempää hän ei jaksanut. Myös äiti lauloi paljon, lähes aina ommellessaan, ja häneltä opin taas toisenlaisia lauluja. Veljistä esikoinen Eino, jota sanoin Innoksi, osoitti minulle huomiota Toimin jälkeen. Hän vei minut Tyvisaareen katsomaan ”vunuketta”, meren tuomaa vaahtoa, ja yhdessä tutkimme lehtiä ja tanssimme Lambeth Walkia. Kaikki osoittivat pitävänsä minusta, mutta parkumista he eivät sulattaneet. Ape antoi parkuvalle minälleni nimenkin Ulvo-kelvoton.

Olisin ollut kovin innokas leipomaan, mutta tilaa oli niukalti. Kerran kuitenkin sain leipoa sydämeni halusta kokonaisen pellillisen erilaisia ”pitkoja”. Kun isä tuli ruokatunnille, hän sanoi, että ne pitäisi voidella. ”Joha mie ne sylel suttasin”, totesin minä. Äänsin pienenä s:n ja v:n niin kuin englantilaiset th:n esimerkiksi sanoissa thing ja this. Hassulta kuulosti myös, kun pyysin Kainolta: ”Kaija, tuo Kulkiille rupamarjoi” (viinirypäleitä. Kaino oli kaupassa töissä).

Isä osoitti minulle varhaislapsuudessaan paljon huomiota. Hän teki nukenvaunut, joihin kaikki nukkeni mahtuivat. Hän kantoi minua ”niskan päällä”. Kerran istuin hänen hartioillaan, kun hän kevättälvella lumisohjossa sai päähänsä mennä katsomaan, miltä rannassa näyttäi. Kumisaapas putosi jalastani paksuun sohjokohtaan, ja sinne se jäi. Äiti oli aika vihainen. Joskus olin isän kanssa nostamassa siimaa. Viipurinlahti oli kaunis lukuisine saarineen. En silloin vielä ymmärtänyt sääliä kaloja, ihmettelin vain niitä, erilaisia, ja kun perattiin, uimarakkoa. Kerran isä vei minut Ämmänsuonmälle, jossa meillä oli metsää, Se oli aivan erilainen

maailma. Isän tuttavalla, jossa kävimme, oli kanoja ja komea nuori kukko. En ollut nähnyt kanoja aikaisemmin.

Vatsassa oli jännä ontto olo, kun olin pääsemässä Viipuriin; ainakin kerran äidin kanssa, kerran Kainon kanssa ostamassa kengät (äiti oli vihainen, kun Kaino oli myöntynyt haluuni ostaa ”huithapelisandaalit” järkevien kenkien sijasta). Senni-tädin kanssa kävin korkeassa talossa ja ajoimme hissillä. Pimeä portaikko oli vähän pelottava, ja hissi... Äidin kanssa kävin myös Koivistolla. Muistan elävästi, että kirkon vierellä minulla oli pissahätä. – Olin siis lapsena innokas matkustamaan, ihan toisin kuin aikuisena.

Minulla ei ennen talvisotaa juuri ollut leikkiverereita, mutta viihdyin hyvin yksinkin. Silti muistan joskus puhuneeni mielikuvitustoverille. Lähin lapsinaapuri oli Rasehornin Irma (Rasehornit olivat aikoinaan tulleet Saksasta lasitehtaalle, kai asiantuntijoiksi), mutta hän oli aika monta vuotta minua vanhempi. Kerran minut kutsuttiin hänen syntymäpäivilleen. En muista, mitä hän täytti, mutta saattoi olla peräti kymmenenkin, koska hän juhlien lopuksi jaksoi kuljettaa minua pyörän tavaratelineellä pitkät matkat Rokkalassa kierrelleen. Ennen sitä sattui kuvaavaa. Sanoin Irmalle: ”Mie ossaan laskee sattaa.” ”No laske”, sanoi Irma. ”En mie kehtaa”(tarkoitin sillä karjalaiseen tapaan, etten viitsi). ”Et sie sit ossaakkaa”, sanoi Irma. Annoin hänen luulla, etten osannut mieluummin kuin lopottaisin pitkiä numerosarjoja. Tyypillinen piirre minussa koko ikäni: laiskuus voittaa kunnianhimon. Mutta tuo sadan osaaminen oli toki kunniaakasta vain, jos oli kesä 1938 eikä 1939, jolloin olin jo viisivuotias. Monet sen ikäiset osaavat laskea sataan.

Varmasti oli kesä 1939, kun minut kutsuttiin Alanderin Brittan syntymäpäiville – 10 vuotta, mutta sopivampia lapsia ei kai sitten ollut. Istuin paras tulipunainen mekko päälläni isossa pöydässä isolla lasiverannalla siinä ihanassa isossa valkeassa huvilassa. Pöydässä saattoi olla paljonkin ihmisiä, mutta lapsia vain päivänsankari 2,5-vuotiaine kaksoisveljineen ja minä. Palvelija tarjoi li herkkuja, en muista, mitä. Jälkeenpäin juoksentelimme pihalla keksien jotain leikkejä. Ilmeisesti ”osasin olla”, koska pa minut kutsuttiin toisenkin kerran Brittan seuraksi. Hän taisi osata muuttaman sanan suomea. – Alandereilla oli huvilalla vakituisten palvelijoiden lisäksi vielä paikallinen kesäpalvelija. Tämä sai sitten ilon kertoa johannekselaisille kumppaneilleen herrasväen kummallisuuksista. Esimerkiksi pikkupojat Lars ja Olle eivät saaneet ollenkaan mansikoita, kaurapuuroa vain heidän piti syödä... Siihen aikaan ei kansa vielä tiennyt mitään allergioista. Uskin Anja asui lähellä, mutta oli vuoden minua nuorempi, joten sinne pääsin vain äidin kanssa. ”Serkkutyöt”, niin kuin sanoin serkkuni tyttäriä, asuivat vähän liian kaukana, Uudellasuolla, mutta ehdin sentään heidän kanssaan sen verran seurustella, että odotin nimenomaan heidän paluutaan, kun välillä päästiin kotiin Karjalaan. (JATKUU SEURAAVASSA NUMEROSSA)

Kyllikki Nurmi o.s. Kosonen														
Meeri Riikonen 1887-								Edvard Kosonen 1887-						
Anni Nokka 1849-				Aatami Riikonen 1845-1912				Maria Riikonen 1846-				Gabriel Kosonen 1840-1915		
Vappu Kunttu 1819-		Antti Nokka 1818-		Regina Tikka 1807-		Matti Riikonen 1794-		Agneta Mellanen 1805-1867		Kristian Riikonen 1796-		Maria Liikanen 1818-1887		Antti Kosonen 1801-1856
Maria Matintr 1790-	Aatami Sp. Kunttu 1787-1842	Eeva Juhontr Hytti 1787-	Eerik Nokka 1789-1849	Saara Tikka 1768-1833	Tahvo Martinpka 1767-1814	Vappu Pukki 1756-1802	Yrjö Riikonen 1755-1829	Kristiina Huunonen 1760-1820	Johannes Mellanen 1773-1829	Vappu Pukki 1756-1802	Yrjö Riikonen 1755-1829	Eeva Yrjöntr 1792-1829	Tuomas Liikanen 1787-1857	Kristiina Reponen (Pukki) 1760-1765-1812

Johanneksen Skyttä-suku teki DNA-testin

1700-luvun alussa Johanneksessa asui kaksi Skyttä-perhettä: Simo Skyttä muutti perheineen Viipurin pitäjän Suurperolta Johanneksen Karhulan kylään ja samoihin aikoihin Kolmkesälässä asui Henrik Skyttä.

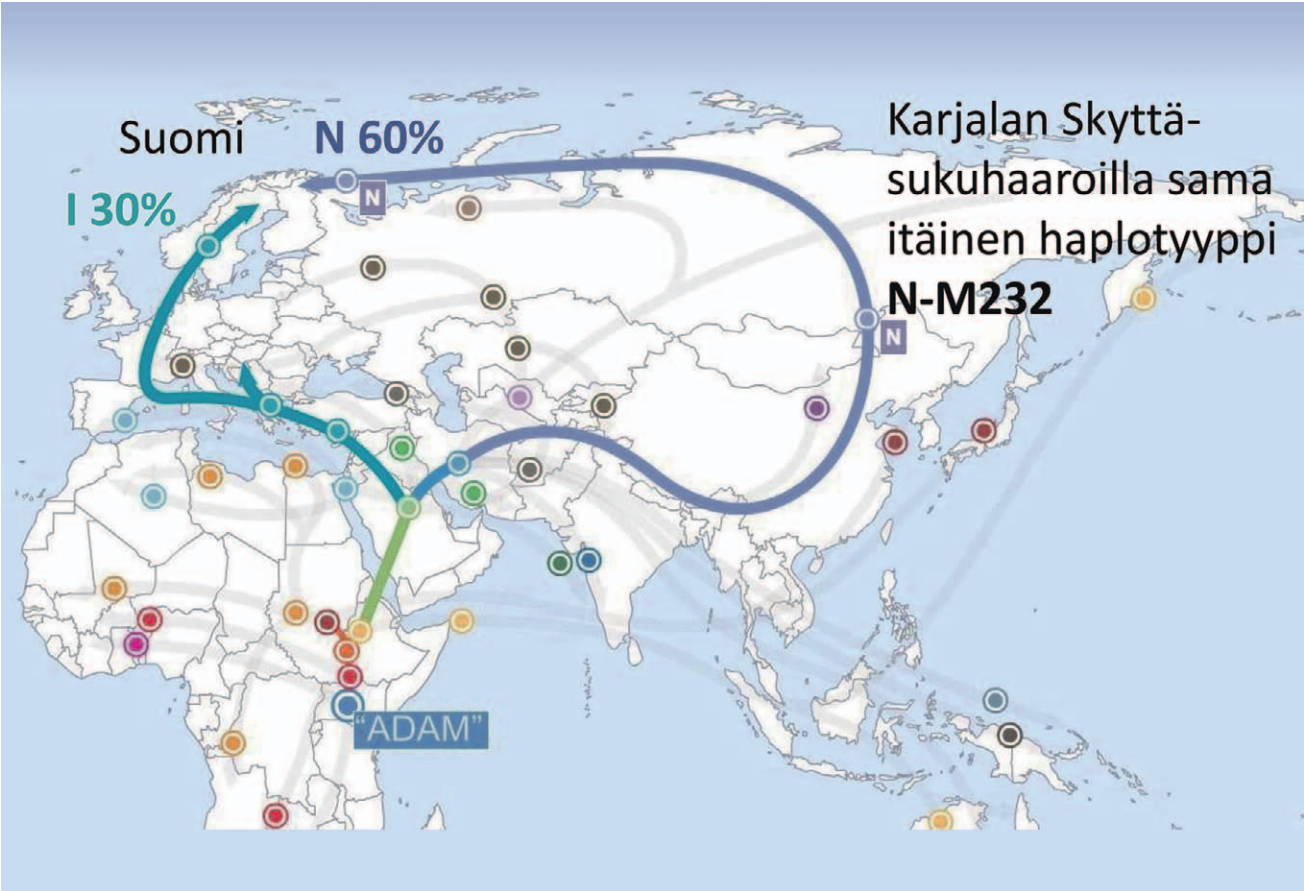
Skytän perhe menestyi Karhulassa. Vuonna 1886 isännäksi tuli **Taavetti Skyttä** (1850-1930), jonka jälkipolvet perustivat vuonna 1972 Skytän suku-seuran. Seura toimii yhä aktiivisesti ja tekee heinäkuussa kotiseutumatkan Karjalaan.

Kirjailija **Kyösti Skyttä** havahtui 1970-luvulla siihen, että Skyttiä oli monessa Karjalan pitäjässä. Hänen aloitteestaan perustettiin vuonna 1983 Sukuseura Skytät ry., johon tuli mukaan Skyttiä Johanneksen lisäksi Viipurin pitäjistä, Hiitolasta, Jääskestä, Kirvusta ja Kivennavalta.

Perinteisen sukututkimuksen pohjalta tiedetään, että Johanneksen ja Viipurin pitäjän Skytillä on yhteisiä sukujuuria, mutta muiden Skyttien välillä sukuyhteyttä ei ole löytynyt. Yleensä

on arveltu, että sukulaisuutta ei ehkä löydykään, koska Skyttä oli alun alkaen ammattinimi, joka tarkoitti kruunun metsästäjää, linnan ampujaa tai aseellista ratsumiestä. Kun ammattinimi sitten otettiin perheen tai talon nimeksi, niin Skyttä-sukuja ja Skyttälä-taloja syntyi eri puolille Suomea. Länsi-Suomessa Skyttä ja Skyttälä-nimiä tunnetaan 1000-luvulta lähtien.

Sukuseura Skytät päätti selvittää Karjalan Skyttien sukulaisuutta DNA-sukututkimuksen keinoin. Kuusi sukuhaaraa – joista minä Johanneksen Taavetti Skytän jälkeläisenä – innostui ja lähetti sylkinäytteet amerikkalaiselle Family Tree DNA -yritykselle. Yritys valittiin asiantuntijasuosituksen perusteella. Se on testannut eniten suomalaisia, joista Karjala-taustaisia on lähes 1000.

Skytillä yhteisiä esi-isiä 1500-2000 vuotta sitten

Suosituksen perusteella tilasimme isälinjan Y-DNA67-testin sekä myöhemmin myös Family Finder ”serkkutestin”. Isälinjan testissä tutkitaan vain miehillä olevaa ja isältä pojalle periytyvää Y-kromosomin DNA:ta, josta tutkittiin 67:ää DNA-rihman kohtaa eli markkeria. Sen jälkeen markkereita vertaillaan muiden testattujen henkilöiden kanssa, ja mitä samanlaisempia ne ovat, sitä läheisempi on sukulaisuus. Yhden markkerin ero tarkoittaa yhtä mutaatiota, joka tapahtuu yleensä 1-10 sukupolvessa eli noin 30 – 300 vuodessa.

Skyttä-sukuhaaroista lähimmiksi osoittautuivat Viipurin pitäjän ja Kivennavan Skytät, joiden välillä eroja oli 11 markkerissa (taulukko). Se tarkoittaa noin 330-3300 vuoden aikaa, eli Viipurin pitäjän ja Kivennavan Skytillä on ollut yhteinen esi-isä ehkä noin 1500 vuotta sitten. Muilla Skyttä-sukuhaaroilla eroja on enemmän, 12-17 markkerissa, joten yhteinen esi-isä lienee elänyt yli 2000 vuotta sitten. Tulosten perusteella voidaan sanoa, että Karjalan Skytät eivät edes sanan tavallisessa mielessä ole sukua keskenään. Sukulaisuus on satoja vuosia vanhempaa kuin nykyiset Skyttä-sukuhaarat, joiden varhaisimmat tunnetut esi-isät elivät 1500-luvun lopulla tai 1600-luvulla.

Johanneksesta löytyi mielenkiintoinen yksityiskohta. Pikkuserkkuni oli tehnyt Y-DNA-testin useita vuosia aikaisemmin ja tuloksista kävi ilmi, että meillä oli yhden markkerin ero. Tämä tarkoittaa sitä, että yksi mutaatio on tapahtunut kahden sukupolven aikana yhteisen isoisoisämme Taavetti Skytän jälkeen.

Skyttä-miehet tulleet idästä

Esihistoriassa tapahtuneiden mutaatioiden perusteella ihmisuku jaetaan sukuhaaroihin, joita kutsutaan haploryhmiksi tai klaaneiksi.

Noin 60 % suomalaista miehistä kuuluu haploryhmään N, jonka perusröhmä syntyi Siperiassa noin 10 000 vuotta sitten. Noin 30% kuuluu haploryhmään I, joka syntyi Balkanilla 25-30 000 vuotta sitten. Suomessa yleisin alaryhmä II oli Tanskan salmien paikkeilla 5000-6000 vuotta sitten. Mielenkiintoinen tulos oli, että kaikilla testatuilla Karjalan Skytillä on sama haploryhmä N-M232, joten heidän sukujensa miehet ovat tulleet Suomeen itäistä reittiä. Tuntuu todennäköiseltä, että Länsi-Suomen Skytät kuuluvat läntiseen I-haploryhmään, mutta se odottaa vielä DNA-tutkimusten vahvistusta.

Geenisukulaisia löytyy ympäri maailmaa

Johanneksen Skyttien isälinjalle löytyi 46 osumaa eli toisia testattuja isälinjoja, joilla oli eroja 3 – 7 markkerissa.

Skyttä-sukuhaarojen geneettinen etäisyys Y-DNA67 67 markkerin vertailu, erojen lukumäärä

Sukuhaara	HIITOLA	JOHANNES	KIVENNAPA	JÄÄSKI	VALKEALA	VIIPURIN pit
HIITOLA Timo Skyttä		15	17	14	17	16
JOHANNES Aarne Reunala	15		13	13	12	12
KIVENNAPA Jukka Skyttä	17	13		12	17	11
JÄÄSKI Kai Skyttä	14	13	12		17	17
VALKEALA Marko Skyttä	17	12	17	17		12
VIIPURIN pit Martti Skyttä	16	12	11	17	12	

Kartassa näkyvät näiden sukujen esisien asuinpaikat, jotka ovat pääasiassa Suomessa, mutta sukuja löytyy myös Ruotsista, Norjasta, Venäjältä ja USA:sta. Muita Skyttiä ei kartalla näy, koska heidän sukulaisuutensa on vielä kaukaisempaa.

Vihreällä nuppineulalla karttaan on merkitty lähin, 3 markkerin kohdalla eroava henkilö, joka on Sysmässä vuonna 1689 syntynyt **Yrjö Sipilä**. Johanneksen Taavetti Skytän isälinjan varhaisin esi-isä on Kolmkesälässä vuonna 1665 syntynyt **Henrik Skyttä**, joka näkyy sukupuukuvassa punaisella merkityn isälinjan ylimpänä. Saa nähdä, pystytäänkö Sysmän Yrjö Sipilän ja Kolmkesälän Henrik Skytän yhteinen esi-isä vielä selvittämään. Taavetin sukujuuret vievät myös Suurperolla 1592 eläneeseen **Lauri Skyttään**, mutta nämä yhteydet menevät välillä äitien kautta. Lauri Skytän kautta Johanneksen ja Viipurin pitäjän Skytät ovat sukulaisia keskenään.

Etäserkkuja löytyi valtavan paljon

Family Finder -serkkutestissä tutkitaan kokonaisperimää, joka on peritty sekä isältä että äidiltä. Perimää verrataan muiden testin tehneiden tuloksiin ja mitä yhteneväisemmät tulokset niin sitä läheisempi on sukulaisuus. **Aarne Reunalalle** löytyi testissä valtavan paljon, kaikkiaan 2344 etäserkkuu ympäri maailmaa. Heistä 62 arvioitiin pikkuserkuiksi tai kolmansiksi serkuiksi.

Muita Karjalan Skyttä-sukuhaaroja ei serkkutestissäkään löytynyt, joten tälläkin perusteella Skyttä-suvut eivät ole läheistä sukua keskenään.

Mutta muuta yllättävää serkkutestissä löytyi. Lähimpien etäserkkujen joukossa oli näet monia Johannes-Seuran piiristä tuttuja nimiä, kuten **Marjatta Haltia** ja **Sari Scimone**. Otin heihin yhteyttä, ja kun molemmat ovat aktiivisia sukututkijoita, niin he pystyivät selvittämään, millä tavoin olen 3.-6. serkku parinkymmenen testatun johannekselaisen kanssa. Sukuyhteyksiä löytyi sekä Karhulassa syntyneen isoisäni Anton Reunalan (ent. Skyttä, 1881-1960) että Koskijärvellä syntyneen isoäitini **Matilda Reunalan**

Karjalan Skyttä-sukuhaaroilla sama itäinen haplotyyppi N-M232

o.s. **Kosonen** (1887-1968) kautta. Oli ilahduttavaa tietää, että minulla on esimerkiksi **Hörkkö**-, **Laiho**-, **Karvanen**-, **Muukkonen**-, **Väntsi**- ja **Koso** -nimisiä etäserkkuja.

Family Finder löytää sukulaisia myös äidin kautta – Aarne Reunalan tapauksessa **Brita Reunalan** o.s. **Rydmanin** sukulaisia. Kaksi kaukaista ennen tuntematonta sukulaista on jo ehtinyt ottaa yhteyttä.

Miten jatketaan?

Skyttien DNA-tutkimuksesta saatiin vastaus sukuseuran vanhaan ja keskeiseen kysymykseen Skyttä-sukuhaarojen sukulaisuudesta. Jo pelkästään tämän takia tutkimus on ollut hyödyllinen. Ututta tietoa on myös, että kaikki tutkitut Skytät ovat tulleet Suomeen itäistä reittiä.

DNA-tutkimuksessa on edelleen mielenkiintoisia mahdollisuuksia. Johanneksen sukuhaarassa vastausta odottaa, mistä Henrik Skytän suku ilmestyi Kolmkesälään 1600-luvulla. Hiitolassa on kolme erillistä Skyttä-sukuhaaraa, joista tässä tutkimuksessa mukana oli vain yksi. DNA-tutkimuksella näiden kolmen Hiitolan sukuhaaran sukulaisuus voitaisiin selvittää. Samoin Viipurin pitäjän Skyttä-sukuhaara on laaja ja monihaarainen, jonka kaikkia sukuyhteyksiä ei vielä tunneta.

Kokonaan testaamattomia Skyttä-pitäjiä, joista sukuseuralla on sukututkimustietoja, ovat Jaakkima, Kirvu, Kurkijoki ja Inkerinmaan Tuutari. Olisi myös erittäin kiinnostavaa tietää, ovatko Länsi-Suomen Skyttä-miehet läntistä I-haploryhmää vai Karjalan Skyttien kanssa samaa itäistä N-haploryhmää.

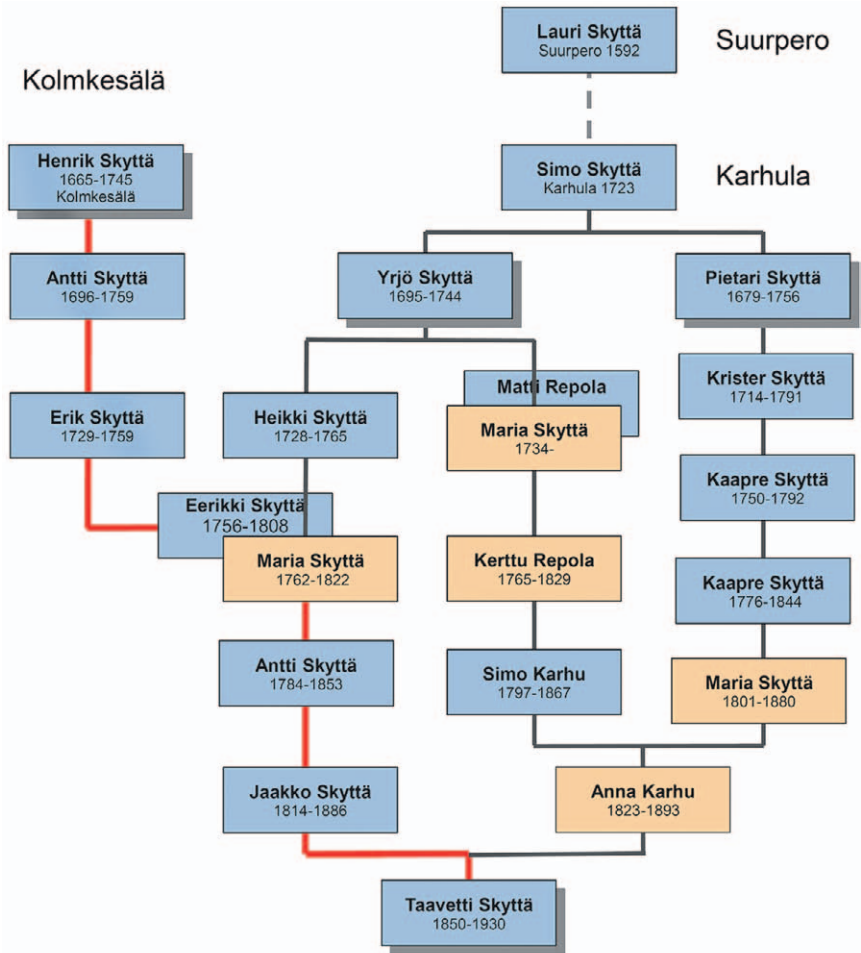
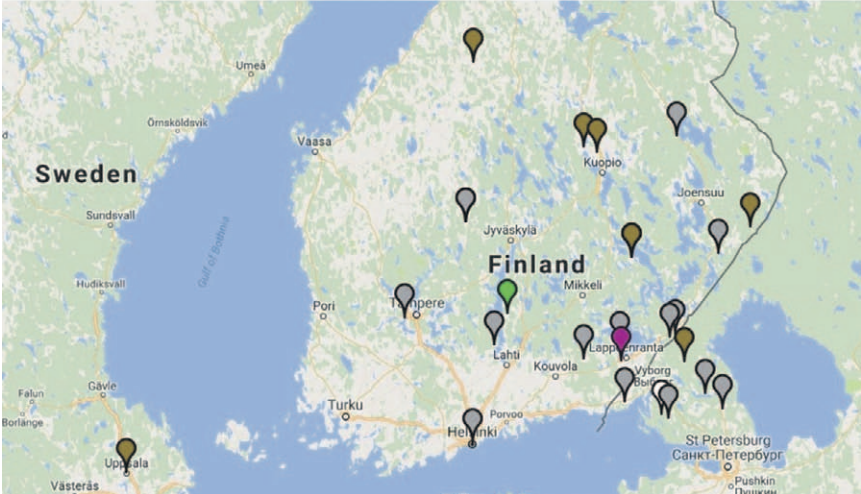
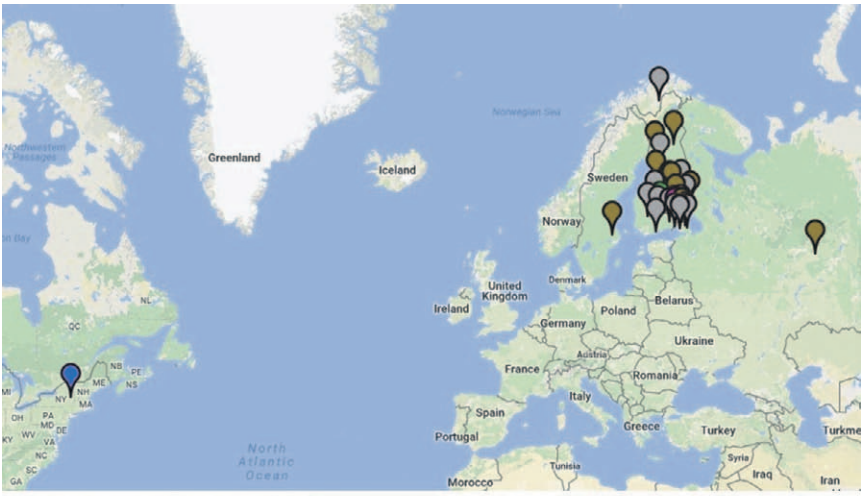
Kiitos Sari Scimonelle hyödyllisistä kommentista ja ehdotuksista.

– Aarne Reunala –

Lisää Johanneksen Skyttistä:

Tuula Lind ja **Maija-Liisa Pitkänen**: Kyläojan takana, Klingendahl Paino Oy 2005.

Skyttien DNA-tutkimus:
<http://www.skytat.fi/seuran-toiminta/sukututkimus/443-skyttien-dna-projekti-kaynnistyy>

Taavetti Skytän isälinja Kolmkesälään sekä sukujuuret Suurperon Lauri Skyttään

Hän!

Oikeastaan olin jo jonkin aikaa odottanut tapaavani hänet jossain. Olin silloin vielä nuori ja vuosi oli 1957. Olin katsellut, löydänpö hänet kesällä vai nyt. Näenkö hänen kävelevän kadulla minua vastaan vai vilkuttaako hän minulle kaukaa ja huutaa, ”hei, minä olen täällä!”. Ei, näin ei käynyt. Koko ajan kuitenkin odotin kohta löytäväni hänet.

Oli tammikuu vuonna 1958!

Kerran sitten ollessani eräässä tilaisuudessa syksyllä 1957 näin hänet ensi kerran. Hän kulki silloin kahden muun henkilön seurassa, keskellä, päällään viisikymmenluvun muotiin kuuluva kaunis asu. Heillä oli hauskaa, hänellä ja niillä kahdella muulla. Hän kulki hyväryhtisenä, ja kun hän nauroi, hän heitti päätään hieman taaksepäin vaalea tukka heilahtaen. He kulkivat minun ohitseni minua huomaamatta, mutta minä olin nähnyt ja löytänyt hänet. Ja siinä samassa tilassa, sen syksyn aikana, näin hänet monta kertaa. Ihailen seurasin häntä katseellani siellä missä hän siinä tilassa liikkui. Olin minäkin kulkenut hänen ohitse ja olin huomaavinani, että hän oli jo nähnyt minut ja ehkä hänkin seurasi minua hetken aikaa hieman katseellaan. Hän oli iloinen ja nauravainen ja liikkui kuin liidellen. Siitä lähtien olen saanut seurata hänen elämänsä vaihteita, en ehkä ihan kaukaakaan, mutta kuitenkin, ajatellen elämää, miten se menee päivä kerrallaan eteenpäin. Erään kerran sitten, vuoden 1958 puolella, näin, että hän oli hyväksynyt rinnalleen kumppanin, jonka kanssa hän varmaan ajatteli jakaa elämänsä vuodet. Kirjasin sen päivän muistiini ja se oli sunnuntai, 19. päivä tammikuuta vuonna 1958.

Sain tietää että hän oli syntynyt Karjalassa, Johanneksessa. Sodan jälkeihin hän oli joutunut jättämään kotinsa ja kotikontunsa. Tuttavapiirissäni oli siihen aikaan Karjalassa syntyneitä, sodan jaloista tänne muuttaneita. Pidän heistä kaikista, mutta tiesin myös, että turkulaisissa oli paljon niitä, jotka eivät karjalaisista pitäneet. Näin oli minunkin tuttavapiirissäni. Mutta minäpä pidin. Hän oli siis syntynyt Karjalassa, Johanneksen pitäjässä, Vaahtolan kylässä, Metsäkylässä, lähes Vaahtolan keskustassa. Sinne olivat muuttaneet hänen vanhempansa Muolaasta ja Äyräpäästä isää lukuun ottamatta, sillä hänen isänsä koti oli silloin Johanneksen Päätillä.

Koska hän oli karjalainen, evakko, hän joutui paljon kestäämään kiusaamista varsinkin kouluissa. Kiusaajia olivat oppilaiden lisäksi myös opettajat. Joskus hän alistui, mutta joskus nosti päätään sisu ja raivo, ja silloin sen sai tuta myös kiusaaja.

Vuoden 1958 elokuussa hänet vihittiin avioon Paimion kirkossa. Kumppanina oli se sama, joka oli hänen rinnallaan silloin sunnuntaina 1958 tammikuussa. Vihkiminen tapahtui jumalanpalveluksen jälkeen ennen puoltapäivää. Vihkimisen suoritti Paimion silloinen kirkkoherra rovasti Kantele. Mitä kaikkea rovasti mahtoikaan nuorelle parille sanoa siellä alttarilla, sitä en kuullut, mutta sen kuulin, että sulhanen siinä käytävällä sanoi morsiamelleen, että hidasta nyt vauhtiasi hieman. Ja senkin kuulin, kun joku penkeillä istuvista miespuolisista kuiskasi kaverinsa korvaan sanat ”hyvät kepit!” Mitä lie tarkoittanut? Olin mukana, kun vihkiäisiä vietettiin hänen kotonaan, vaatimattomasti, eihän kellaan siihen aikaan rahaa ollut. Kaikki kuuntelivat radiota!

”Tuolla oli hänen kotinsa Johanneksessa!”

Sieltä tuli Suomi–Ruotsi-maaottelun selostusta. ”Olkaa hiljaa nyt, ja kuunnellaan”, sanoi joku. No, hääväki oli sitten hiljaa ja kuunteli ja hurraa, kun suomalainen voitti. Samoin teki siinä pienessä huoneessa sängyllä istuva tuore aviopari, hurraata huusi, kun suomalaiset voittivat.

Suomalaiset ovat hyviä työntekijöitä, sen olivat todenneet ruotsalaisetkin, koska olivat lähettäneet vuonna 1958 tänne värääjiä. Nämä hakivat suomalaisia osaajia ruotsalaisille telakoille. Hänen isänsä ja veljensä olivat käteviä käsistään niin kuin hänkin, ja miten siinä sitten kävi? Isä, äiti, veli, veljen vaimo ja pikusisko, kaikki hänelle rakkaat lähtivät Ruotsiin tekemään töitä arvostettuina maahanmuuttajina. Hän ei lähtenyt.

Hänellä alkoi rovasti Kanteleen siunaama matka kera kumppanin. Oli ensimmäinen jouluyhdessä kumppanin kanssa pienessä yksiossassa Turun keskustassa. Mutta miksi hän oli niin kipeä? Heti joulun jälkeen hän joutui lähtemään sairaalaan, ja siellä todettiin, että hänet siellä myös heti leikataan.

Minäkin menin osastolle häntä katsomaan, koska minulle hän oli hän. Ajattelin, että varmaan hän ilahtuisi, kun veisin hänelle hieman hedelmiä, banaania ja appelsiineja. Pelästyin kuitenkin hirveästi, kun hänet näin. Hänet oli nukutettu, ja siinä hän makasi petillä, osaston käytävällä, lähdössä leikkaussaliin toimenpiteitä varten. Hänen kauniit kasvonsa olivat aivan liidunvalkoiset ja hän oli unessa. Kosketin häntä, mutta hän ei herännyt eikä vastannut. En pystynyt enää puhumaan, vaan lähdin pois. Hedelmäpuussin annoin hoitajalle, menin kotiin, soitin naapuritädin ovikelloa, kerroin hänelle kaiken näkemäni ja kokemani ja itkin. Kaikki sujui sairaalassa kuitenkin hyvin, leikkaus onnistui. Tässä tapahtumassa oli ikävä puoli: hänelle kerrottiin, että voi olla, että hän ei koskaan tule saamaan omia lapsia.

Hänen iloisuutensa, vilkkautensa, vieraanvaraisuutensa ja heleä naurunsa sai aikaan sen, että usein häntä pyydettiin mukaan esimerkiksi bussimatkoille ja juhliin. Hänen naurunsa sai kaikki hyvälle tuulelle, ja niin onnistuivat sekä matkat että juhlat. Näin ajateltiin. Hän pelkäsi käärmeitä. Hän suorastaan kamoksui niitä. Kerran hän käveli erästä pikkutietä erälle huvilalle seurueen kärjessä. Miten ollakaan, tiellä oli pakso noin metrin mittainen köydenpötkä, joka muistutti käärmettä, mutta paremminkin kuollutta. Kun he olivat aivan köydenpötkän kohdalla, huusi joku: ”Kato, käärme!” Muuta ei tarvittukaan. Ilmoille nousi pelästynyt kirkaisu, hän hypähti, otti muutaman juoksuaskeleen ja vasta sitten huomasi, että häntä oli juksattu ja pahasti. Eipä hän siitä kaunaa kantanut, mutta voitte vain arvata, miten hauskaa oli niillä, jotka hänen perässään kulkevat ja tämän tilanteen näkivät.

Elämä jatkui päivä kerrallaan siinä pienessä yksiossassa. Asuinpaikka muutui kerran ja sitten vielä kerran ja aina vain elämä jatkui. Nyt kuusi vuotta oli kulunut ja yllätys, yllätys: hän synnytti ihanan tyttölapsen, vaikka lupausta siihen hän ei vuosia sitten lääkäreiltä

saanutkaan. Kaikki synnytyksessä ei sujunut kuitenkaan hyvin, ja synnytys-sairaalan naislääkärin olisi pitänyt ottaa siitä henkilökohtainen vastuu. Näin ei kuitenkaan käynyt. Nyt häneltä puuttui uskallusta ja kovuutta vaatimuksiin tässä elämän tilanteessa.

Hän oli hankkinut itselleen ammatin jo nuorena. Hänet oli koulutettu siihen ammattiin tarkasti ja hyvin. Toki tämä ammatti ei ollut se, mitä hän oli ensin ajatellut, mutta hyvä näinkin. Hän oli oppinut ammattinsa salat ja osasi ammattinsa niin hyvin, että hänelle annettiin koulutus työhöjohdollisiin tehtäviin. Alaisia oli välillä paljon, jopa neljäkymmentä. Työn perässä hän muutti Turusta maaseudulle keskisuureen valmisvaate-tehtaaseen. Hän sai työsuhteasunnokseen kauniin omakotitalon keskustasta ja viihtyi siellä melkein viisi vuotta. Sitten iloisin, vilkkaan ja seurallisen karjalaistyön pinna petti. Hän halusi muuttaa takaisin Turkuun, Turun hälinään ja valoisuuteen, sillä muuten hän olisi kertomansa mukaan mettittynyt sinne maalle.

”Miks’ jonkun pitää tehdä hänelle näin!” Melkoinen shokki oli, kun eräänä aamuna huomattiin varkaiden käyneen hänen liikkeessään.

Tähän prosessiin vaikutti varmasti peritty karjalainen sosiaalisuus, iloisuus ja vilkkaus.

Työtilanne Turussa paluumuuttajalle maaseudulta ei ollut hyvä. Hetken tarkkailtuaan hänen oli pakko alkaa yrittäjäksi alalle, millä tulevaisuutta ei ollut. Yrityksen johdossa hän joutui kokemaan kaikki yrittäjän kauhut. Hän ei olisi saanut esimerkiksi asettua ompelijaksi ompelijoittensa selän taakse, sillä silloin hän menetti auktoriteettinsa välittömästi. Mutta hän oli pakon edessä, koska tekijät itse eivät välittäneet, mihin suuntaa yritysliiva kulki. Heistä se oli aivan sama. Hän kuvaili itseään lainsuojattomaksi henkipatoksi, mutta ihme kyllä hän selvisi, ja tänä päivänä hän näkee sen pakollisena kokemuksesta, koska elämä on juuri kokemista.

Valtaviiden paineitten alla, pitkää työpäivää tehtyään, hän joutui menemään väsyneenä, hieman kuumeisena tutun lääkärin vastaanotolle. Hetken mietittyään tämä tuttu lääkäri kysyi häneltä

tärkeän kysymyksen ”väsyttääkö, janottaako ja kusettaako?”. Hän vastasi kysymykseen, että kyllä. Hän oli sairastunut sairauteen, jonka hoidosta hän joutui itse ottamaan suurimman vastuun. Nyt häneltä kysyttiin, jatkaisiko hän ammatiaan, jonka hän todella hyvin hallitsee omassa pienessä liikkeessään. Hetken mietittyään hän suostui, ja niin hänellä oli taas työ, oma liike, jo aikuinen tytär ja se sama kumppani, jonka kanssa hän lähti yhteistä polkua kulkemaan sunnuntaina 19. tammikuuta 1958.

Koska tunsin hänet hyvin, olin monasti kysynyt häneltä, eikö häntä jo kiinnostaisi mennä katsomaan veljensä kanssa synnyinpaikkaansa ja kotitaloansa Johanneksessa, joka on nykyisin nimeltään Sovetskij. Niin he sitten innostuivat lähtemään, vuosi oli 2008. He eivät löytäneet kotitalon paikkaa eivätkä sitä suurta kiveä, jolla oli heille suuri merkitys. He eivät löytäneet Valkoista taloa, eivät Koivulan kauppa sällä kertaa, mutta seuraavana vuonna, kun hän taas matkasi kotiseudulleen,

löytyi se iso tärkeä kivi, jonka päältä he olivat lapsena ohikulkijoille huudelleet ja sitten pakoon kirmaisleet. Tuli mieleen muistoja suomalaisista sotilaista, venäläisistä desanteista, sotavangeista, joille he veivät salaa leipää, ja paljosta muusta. Tuli mieleen juhlat Valkoisessa talossa ja oma esiintyminen siellä noin neljävuotiaana. Kuusi kotiseutumatkaa on nyt hänellä takana. Kotitalon paikkaa ei tunnista, koska paikalle on rakennettu teitä ja levennetty rautatietä. Kotitalon piirin kauneus on hävitetty, ja nyt tulee vain paha mieli, kun sitä katselee. Siksi hän päätti, kun kiinnekohtaa ei kodin pihapiirin enää löydy, että miksi siellä vielä kävisi.

58 vuotta on nyt kulunut, ylikin, tammikuusta 1958. Työ jatkuu kodin-omaisessa pienessä liikkeessä. Jos hän aikooi lopettaa, mitä seuraisi? Pieni liike, kun jatkajaa on vaikea löytää, joutuisi ehkä kaatopaikalle. Entäpä hän itse, sitä häneltä kerran kysyttiin. Hän vastasi: ”Mitä minä sitten tekisin?” Ryhti on uljas ja nuorekas hänellä edelleen. Ammatti on aiheuttanut sen, että kädet ovat työstä väsyneet, arat ja särkevät. Voimakas tahto vie vain häntä eteenpäin. Hänen voimastaan myös hänen perheensä saa voimaa. Nyt hän kantaa lippua ja muut seuraavat. ”On se vaan kova muija!” sanoi eräs hänet hyvin tunteva hyvä ystävä.

HÄN on Pirkko Johansson, omaa sukua Kaukonen, syntynyt Johanneksen pitäjässä, Vaahtolan kylässä, Karjalassa.

Kertoja on kumppani J.J., jonka hän otti mukaansa saatille sunnuntaina, tammikuun 19. päivänä vuonna 1958.

< ”Hän lausui tyttärensä juhlassa runon Einari Wuorelan ”Kaivotiellä”

Hakkeluspiirakkaleipurit

Ruisleipätaikina tuoksuu ja tekeytyy puusaavissa lämpimän uuninpankon päällä. Löysä ruisvelli kuplii pytyssä lupaavasti. Se saa olla siellä niin kau-an, kunnes on hapantunut tarpeeksi. Vankalla kokemuksella ja tarkalla hajuaistilla äiti tietää, mikä on oikea hetki nostaa pytty alas ja lisätä siihen loput jauhot. Sitä ennen hän kuitenkin ottaa ruislientä talteen hapanlohkon valmistamista varten. Se olisi seuraavan päivän ruoka.

Äidillä on tänään leipomispäivä. Lapset tiesivät, että illalla saataisiin suurta herk-kuä, hakkeluspiirakkaa. Se valmistuisi jälkilämmössä leipien paistumisen jäl-keen. Maalaamaton, sileäksi vuosien saatossa kulunut pöydän pinta odotti leivänpöyrittäjiä.

Innokas leipuriapulainen, nuorim-mainen **Ella** kärttää taikinamaistiaisiasia. Äiti pyörittää taikinasta pienen pötkön ja antaa Ellalle. Onpas hyvää! Ihmeesti tuo hapan raakataikina maistuu. Sitten alkaa leipien teko. Äiti jakaa taikinan yhtä suuriksi könteiksi ja alkaa pyöri-tyksen. Jauhoja pitää olla runsaasti, ettei taikina tartu pöytään. Leipuriapulainen ihmettelee, miten kummassa äiti saa-kaan noista leivistä kauniita, terävähuip-puisia luomuksia. Ellan yrittäessä tehdä samoin tulee taikinasta vain epämääräi-sen ruttuisia möykkyjä. Äiti lohduttaa, että kyllä niistä hyviä tulee kunhan ensin paistuvat. Seuraavaksi ne kauniit huiput tasoitetaan ja leivät saavat odot-taa uuniinlaittoa. Yksi taikinakönteistä jätettiin hakkeluspiirakan kuorta varten.

Suuressa leivinuunissa ovat koivu-halot palaneet jo loppuun. Äiti ottaa pitkävärtisen uunikoukun ja vetelee kuuman hehkuvat hiilet uunin edessä olevaan koperoon. Tuhkat lakaistaan pois arinalta märällä männynhavulu-dalla. Luuta kastellaan välillä vedessä ja taas luuditaan, kunnes uuninpohja on puhdas. Luutavedestä tulee tuhkanhar-maata ja se tuoksuu männynpihkalle. Tällainen vesi oli hyvää syylien hoitoon.

Äiti sanoi, että nyt täytyy uunin an-taa siintyä, että lämpö tasaantuu. Se tarkoitti, ettei leipiä laitettu ihan heti paistumaan, koska ne saattaisivat palaa liian kuumassa uunissa.

Sitten seurasi oikea taidonnäyte, kun äiti työnsi leipälapion sujakasti leivän alle ja asetteli sen uunin pohjalle. Usein leivät täyttivät koko uunin. Niistä riit-täisi syötävää pitkäksi aikaa.

Sillä aikaa kun leivät paistuivat, teki äiti hakkeluspiirakan. Taikinasta hän taputteli käsin jauhoisella pöydällä ison, ohuen kuoren piirakalle. Ei siinä kaulin-ta käytetty. Piirakasta piti tulla iso, että se riittäisi koko kahdeksanhenkiselle perheelle. Perunat oli jo etukäteen pil-kottu hakkuuraudalla puisessa pytyssä pieniksi pilkoiksi. Ne odottivat huuhdel-tuina pyöreässä maitosiivilässä pyty-n päällä. Huuhteluveden pohjaan laskeu-tunut tärkkelys kuivattiin ja käytettiin perunajauhona. Sitten alkoi piirakan-täytteen teko. Keskelle kuorta laitettiin pitkänomainen perunapilkkokerros. Sen päälle ripoteltiin suolaa ja aseteltiin ohuen ohuita sianihراسiivuja. Ja taas oli vuoro perunalla ja päällimmäiseksi rasvaiset ihrat. Ne sulaisivat kuumassa uunissa ja maustaisivat päällyskuoren ja perunatäytteen maukkaaksi. Lopuksi käännettiin kuoritaikina täytteen päälle ja leikattiin saumakohdat ohuiksi. Nyt oli koko komeus valmis.

Kun leivät olivat paistuneet, oli uun-in lämpö sopivan alhainen hakke-luspiirakalle. Sitten seurasi ihme, joka ei ihan joka leipurilta onnistukaan. Piirakkamestari sai työnnettyä käsit-tämättömän taitavasti ison, paksun piirakan leipälapiolle sen hajoamatta. Vielä uunin pohjalle lasettelukin on-nistui vanhalla rutiinilla. Siellä se pii-rakka muhi sopivassa jälkilämmössä usean tunnin ajan. Herkullinen tuoksu täytti tupasen, ja leivät liinan alla sekä hakkeluspiirakka uunissa saivat veden herahtamaan kielelle.

Kun äidin mielestä oli sopiva aika ottaa piirakka uunista, istuivat lapset jo valmiina pöydän ääressä. Silmä tarkka-na katsottiin, kun äiti asetti herkun kes-kelle pöytää ja alkoi jakaa sitä sopiviksi

palasiksi. Eikä tarvinnut kahta kertaa kehottaa lapsia syömään. Pilkot olivat hautuneet ihanan makoisiksi ja kuori, varsinkin päällyskuori, hävisi nopeaa tahtia lasten suihin. Pilkot olivat kysyt-tyjä ja niistä tuli joskus kademieltä, kun joku sai enemmän kuin toinen.

Sitten se hapanlohko. Seuraavana päi-vänä äiti teki ruisvellistä vedellä laimen-netun liemen. Tässä liemessä hän keitti perunalohkoja ja ohuita lanttusiivuja. Kun ne olivat kypsiä maustettiin keitto kermalla ja suolalla. Vieläkin tunnen suussani keiton herkullisen maun.

Ja niin paljon Ella tykkäsi hapan-lohkosta, että isä antoi hänelle nimen ”Hapanlohkomari.”

– Ella Heino –

Kuvissa äiti opettaa Ellaa tekemään lapsuusajan herkkua.

Mikkelissä vuonna 1990 perustetun Karjala-tietokantasäätiön tarkoituksena on ollut luovutetun Karjalan väestöä koskevien kirkonkirjatietojen tallenta-minen tietokantaan ja saaminen tutkimusta palvelevaan käyttöön.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö ylläpiti Karjala-tietokannan tallennus-toimintaa, jonka tuloksena Mikkelin maakunta-arkistossa säilytettävien lak-kautettujen luterilaisten ja ortodoksisten seurakuntien kirkonkirjamateriaalista on Karjala-tietokantaan tallennettu jo yli 10 miljoonaa henkilötietuetta.

Vuoden 2017 alussa tietokannan yllä-pito-, tallennus- ja kehittämistoiminta siirtyi Kaakkois-Suomen ammattikor-keakoululle eli Xamkille, jossa projekti samalla muuttui Karjala-tietokanta-hankkeeksi. Hankkeen palveluksessa meitä on nyt töissä 11 henkilöä. Projektin esimiehenä toimii **Jari Ropponen**, TKI-asiantuntijoina (TKI-lyhenne tulee juh-lallisesti tutkimus-, kehitys- ja inno-vaatiotoiminnasta) **Satu Soivanen** ja **Päivi Skyttä** (tämän vuoden kesäkuun loppuun) sekä 8 tallentajaa, joista 4 tal-lentaa luterilaisia ja 4 ortodoksikirjoja. Projektityöntekijä-tallentajat ovat ai-emmin olleet töissä palkkatuella mak-simissaan vuoden kerrallaan, viime vuosina vain puolikin vuotta kerrallaan. Nyt kaikilla on alkuun sopimus kah-deksi vuodeksi (oikealla palkalla), mikä antaa mahdollisuuden perehtyä mate-riaaliin kunnolla ja tekee työnteosta motivoivampaa ja suunnitelmallisem-paa.

Kaikki Katihaan tallennettu 100 vuotta vanhempi materiaali on julkista. Samoin kuolleiden tiedot vuoteen 1949 (tulossa uuteen Katiha-versioon). 100 vuotta tuoreemmista kuolintiedoista on kuitenkin poistettu kuolinsyyt.

Katihaa ovat alusta asti käyttäneet pääasiassa sukututkijat, mutta sen tar-koitus on alun alkaenkin ollut palvella myös muuta tutkimusta. Uusi katiha. mamk.fi-versio tarjoaa erityisen nopean mahdollisuuden monenlaisiin joukko-hakuihin.

Oiva esimerkki siitä, että Karjala-tietokanta auttaa muitakin kuin su-kutukijoita, on, että viime viikolla tietokannasta haettiin muokatun ky-selyn avulla lukumäärätiedot vuosina

Logon suunnittelu Satu Soivanen ja viimeistely Niko Kainulainen.

1860-1870 luovutetun Karjalan alueella syntyneistä, jotka kuolivat 1860-1877. Excel-tauluktoon kootut tiedot (lähes 6000 riviä) olivat seurakuntakohtai-sia, miehet ja naiset erikseen. Kyselyn muokkaus ja itse haku eivät kestäneet pitkään, joten ajan säästö oli huomata-tava. Tietoja käytetään tutkimukseen, jossa seurataan nälkävuosina syntynei-den hengissä selviämistä.

Viime vuosina Karjala-tietokanta-säätiönä toimiessamme tallennuksen painopiste oli usein niissä seurakun-nissa, joita edustavilta säätiöiltä (mm. Kivennapa-, Rauta-, Jaakkima-, Hiitola- ja Koivisto-säätiöiltä) saimme tukea. Säätiön kautta otamme tukea edelleen vastaan ja huomioimme tallennustyössä ne, joilta sitä saamme.

Myös Johanneksesta on viime aikoina tallennettu tietoja. Vuosien 2015-2017 aikana pitäjästä on tallennettu katiha. mamkiin rippikirjat 9 (1801-1807), 15 (1841-1853) ja 16 (1853-1863). Rippikirja 6 (1776-1782) on parhaillaan tallennetta-vana. Lisäksi tänä vuonna on tallennettu Lastenkirja 4 (1856-1865). Tallentamatta Johanneksesta ovat lastenkirjat 1-3 sekä rippikirjat 1, 2 ja 4.

Ensimmäinen karjalainen

Lilli. **Lilli Lind** oli ensimmäinen karja-lainen evakko, jonka tapasin.

Lilli asui isovanhempien luona vuok-ralla. Oli 50-luvun alkupuolta. En tiedä, miten perhe oli meille joutunut ja mistä se tuli. Mutta olettaisin, että huoneen ja keittiön asunto löytyi isoisäni kautta. Hän oli töissä rautateilla, ja Lillin mies **Runar** toimi veturinkuljettajana.

Runarista minulla ei ole minkäänlais-ta muuta muistikuvaa kuin että hän oli hiljainen ja sangen vaatimaton. Runar oli ruotsinkielinen, kuten isovanhem-pani ja äitini.

Lilli oli suomenkielinen, sangen pu-helias, kovaaääninen, puolensapitävä, vaativa ja usein jopa ärsyttävä. Mutta hän oli myös ahkera, nopealiikkeinen, aikaansaava ja aina vauhdissa. Hän oli laiha, pienikokoinen, lyhyttukkainen. Usein hän oli pukeutunut siniseen tai siniruudulliseen työtakkiin ja hiuksia peitti edestä sidottava huivi.

En tiedä, tekikö Lilli mitään muuta kotiäidin töiden lisäksi, mutta hän olisi voinut toimia siivoojana tai pyykkärinä. Perheessä oli kaksi lasta, tyttö ja poika. Vaikka usein oleilin isoäidin luona, en ollut juuri missään tekemisissä heidän kanssaan.

En tiedä, mistä päin Karjalaa Lilli oli kotoisin enkä hänen tyttönimeään. Ehkä hän oli Johanneksesta. Ehkä ei.

Tuskinpa. Eiväthän 8-vuotiaista sellaiset asiat kiinnosta. Minulle riitti selitys, että ”hän on karjalaisia”. Eihän sekään oikeastaan tarkoittanut eikä merkinnyt sen ikäiselle yhtään mitään. Ei ainakaan minulle. Minulle riitti, että Lilli oli eri-lainen. Hän tosiaan poikkesi joukosta juuri vilkkautensa, kovaäänisyytensä ja toimelaisuutensa takia. Näin jälkeen-päin voisin pitää häntä ADHD-kirpun puremana, mutta silloin ei sellaisista tiedetty mitään.

Lilli oli karjalaisia ja erottui paikal-lisista ihmisistä, joilla oli verkkaampi ja säyseämpi elämänrytmi. En muista, kuinka monta vuotta Lindit asuivat meillä. Isovanhempien kuoltua heidän talonsa myytiin ja siinä vaiheessa ka-dotin Lilli Lindin elämästäni. Minulla on hatara muistikuva siitä, että olisin kuullut hänen kuolleen. Perheen tyttären ja hänen perheensä tiedän.

Lilli Lind toimi kerran pelastavana enkelinä, kun olin kahden mummoni kanssa, äidin ollessa iltatyössä. Olin pompotellut mummoa vaatimalla illalla vielä voileipää, vaikka oli jo nukku-maanmeno aika. Isoäiti kilttinä ihmisenä haki minulle voidellun ranskanleivän viipaleen ja oli tuomassa sitä minulle, kun hän tuupertui keittiön lattialle.

En tiennyt, mitä tehdä, ja hätäännyin.

Tämän jutun kirjoittaja on ollut Karjala-tietokannan palveluksessa reilut 10 vuot-ta ja lopettamassa tulevan kesäkuun jälkeen (eläkeikä saavutettu). Kun 2006 tulin Karjala-tietokantasäätiön palve-lukseen, kokeilin tietysti tietokantaa heti: omat sukujuureni ovat äitini kautta Koivistolla ja Kivennavalla. Äidinisä **Otto Lehtonen** ja äidinäiti **Hilda Nyman** vihittiin Kivennavan Kuokkalassa; he toimivat ensin opettajina Rajajoen koulussa ja siirtyivät sieltä Koivistolle. Otto Lehtonen oli Koiviston kauppa-lassa monenlaisissa puuhissa mukana: perustamassa Koiviston satamaa, pan-kinjohtajana sekä urheiluseura-aktii-vina. Hän kuoli dramaattisissa oloissa keuhkoveritulppaan 27.11.1939, kun talvisota alkoi 30.11.1939. Hänet eh-dittiin juuri ja juuri haudata Koiviston kirkon kupeeseen.

Isäni **Kyösti Skytän** sukujuuria (hän oli kirjoitustöidensä ohessa perusta-massa Sukuseura Skyttä vuonna 1981, melko tasan vuotta ennen kuolemaansa 57-vuotiaana) löysin heti helposti pidem-mälle. Isänisä ei muuttanut Antreasta Viipuriin. **Antrean Kavantsaaren** ho-vissa hän oli ollut mm. muonarenkinä ja seppänä ja myöhemmin Viipurissa ja Imatralla veturinkuljettajana. Hänen vaimonsa **Ida Hakanen** oli kotoisin Petäjävedeltä. Isän juuria löytyi Antrean Oravalan kylästä ainakin 1700-luvun al-kuun Katihasta helposti, mikä oli alkuun työn kannalta mukavan motivoiva juttu.

Suosittelen Katihan käyttämistä ja tietojen tarkistamista digiarkistosta (googlettamalla puunäkymä-sanan pää-set suoraan Digitaaliarkiston listaan) sekä antamaan palautetta työstämme, niin virheiden kuin ohjelmankin osalta!

– Päivi Skyttä –

Hakuohjelma: <https://katiha.mamk.fi/Uudet> kotisivumme, johon voi jättää myös palautetta: <https://katiha.mamk.fi/Karjalatk/>

Onneksi Lilli oli seinän takana ja riensi apuun, raahasi mummon sänkyyn,kävi naapurissa soittamassa lääkärin ja toi-mitti minut pois silmistä. Mummo oli saanut veritulpan, palasi kyllä tajuihinsa, mutta kuoli muutaman päivän kuluttua. Pitkään luulin, että kaikkia karjalaiset olivat Lilli Lindin kaltaisia. Eihän se oikeastaan kiinnostanut.

Sitten tapasin tulevan vaimoni ja hä-nen karjalaiset sukulaisensa. He olivat aivan erilaisia kuin Lilli Lind. He olivat rauhallisia, vähän säyseitä, mutta uutte-ria ja ahkeria. He muistuttivat enemmän meitä. Heidän kanssaan oli helpompi elää ja toimia ja heidän sukujuurensa ovat Johanneksessa, sen tiedän.

Vaikka he kaikki näyttivät juurtu-neen hyvin nykyisille asuinpaikkakun-nilleen, heidän sydämensä kuitenkin oli Karjalassa – ja Johanneksessa.

Tosin seuraavien sukupolvien palo ja rakkaus Karjalaan näkyy hiipuvan tai ehkä se on muuttamassa muoto-aan. En tosin usko, että rakkaus aivan heti sammuu. Se vain sykkii hieman pienemmällä liekillä, sitä mukaa kun ensin evakkosukupolvi ja heidän suorat jälkeläisensä väistyvät ja karjalainen veri sekoittuu paikalliseen. Palo ja rakkaus laimenee, mutta se säilyy.

– Poika pikkukaupungista –

Tutkivaa journalismia Rokkalan lasitehtaalla vuonna 1888

Tämä juttu kertoo lasitehtaan työläisten oikeuksista käydystä mittelöstä, jossa toisena osapuolena oli tehtaan johtaja, saksalainen Fritz Arnicke ja toisena - ei suinkaan työväestö, kuten saattaisi luulla – vaan Wiborgsbladet-sanomalehti. Taisteltiin lukijoiden “sieluista” vetoamalla heidän moraalisiin asenteisiinsa ja oikeustajuunsa.

Lehdistön herättelemällä yleisellä mielipiteellä alkoi jo tuolloin olla painoarvoa. Rokkalassa ei ollut kyse pelkästään eettisesti katsoen kaltoinkohdelluista työläisistä, vaan - kuten tulemme näkemään - oli liikuttu laillisuuden rajamailla ja astuttu sen ylikin. Asioita tarkastellaan sanomalehden lukijan näkökulmasta.

Wiborgsbladetin ydinsanoma

Kohun alkulähde oli, viitisen kuukautta aikaisemmin Wiipurin Uutisissa 11.4.1888 julkaistu artikkeli, “nöyrä kysymys lainoppineille (artikkelin alkua ohessa). Wiborgsbladetin artikkeli toisti sen keskeisen sanoman.

1. Työläiset saivat palkkansa ostokuitteina, jotka kelpasivat maksuksi vain tehtaan puodissa.

2. Puodin tavara oli kalliimpaa kuin kirkonkylässä.

3. Tuotteet olivat huonolaatuisia. Elintarpeet tuskin syömäkelpoisia.

Lehti painottaa, että tämä on kohdistunut 90 työntekijään jo 13 vuoden ajan. Sitten lehti kysyy, mikseivät työläiset “äänestä jaloillaan” huonoa kohtelua vastaan? Ja ihmettelee, mihin he voisivat “tyhjätaskuina” mennä, kun käteistä rahaa ei ole. He asuvat tehtaan alueella tehtaan asunnoissa ja saavat elintarpeensa lappuja vastaan ja ovat siten monin tavoin taloudellisissa sidoksissa tehtaseen. He ovat kuin johtaja Arnicken omaisuutta, jota voi kohdella oman mielensä mukaan.

Lehti väittää: “Rokkalan lasitehtaan työläiset ovat itse asiassa - de facto - tehtaan orjia.”

Lehti kysyy: “Mitä sanoo laki ja mitä asiasta ovat mieltä juristit? Missä ovat lainvartijat? Miksi nimismies ei ole hoitanut velvollisuuksiaan ja tutkinut epäkohtien laillisuutta?”

Lehti toivoo ja vaatii: “Nimismiestä kiinnittämään esiintyviin epäkohtiin huomiota ja ryhtymään virkansa velvoittamiin toimiin asiassa”!

Suuri jytky

Wiipurin Uutisten juttu ei aiheuttanut minkäänlaista hälyä Rokkalassa. Lehden levikki oli vaatimatonta eikä se suomenkielisenä häirinnyt Rokkalan “sikariportaan” asemaa talouden valtalinnakkeissa.

Viisi kuukautta myöhemmin Wiborgsbladetin ruotsinkielinen artikkeli oli sitä vastoin tehtaan johdon täysin yllättänyt *uutispommi*.

Tehtaan, etenkin johtaja Arnicken maine oli vaakalaudalla. Pikaiset vastatoimet olivat tarpeen. Wiborgsbladet oli lyötävä sen omilla aseilla, yleinen mielipide oli saatava myötämieliseksi tehdasta kohtaan.

Valittiin vastaiskujen taktiikka. Wiborgsbladetin kirjoittelu pyrittiin mitätöimään asiaatuntemattomien toimittajien valheellisenä ja tehdasta ja sen työväkeä kohtaan ilkeänä mustamaalaamisena, “*uutisankkana*”.

1. Ensin asialle valjastettiin työväestön edustajat “syyttöminä uhreina” tuomaan oman näkökantansa. Tätä kutsutaan seuraavassa *elokuun puolustukseksi*.

2. Seuraavaksi johtaja Arnicke heitti arvovaltansa peliin, *Arnicken todisteluna*.

3. Kolmanneksi koottiin vielä edustavampi joukko työväkeä *syyskuun protestin* taakse.

Östra Finland oli Viipurissa vuosina 1875–1899 ilmestynyt ruotsinkielinen sanomalehti. Sillä ei ollut selkeää poliittista linjaa.

Rokkalan vastaiskuihin Östra Finland sopi viipurilaisena ja ruotsinkielisenä porvarislehtenä mainiosti. Se antoi

Taustaksi

Jupakka alkoi Wiborgsbladet-lehden numerosta 193, 19:nä elokuuta 1888. Nimimerkki Q:n artikkeli oli otsikoitu: *Ett beaktansvärd missförhollande*.

Elettiin Rokkalan lasitehtaan toista kukoistuskautta 1800-luvun lopulla (kts. t. Marjatta Haltia, Johannekselainen 2013, nro 4). Menestyksen takuumiehenä oli johtaja Fritz Arnicke. Innovatiivinen ja rohkea riskinottaja, jonka johdolla tehdasta uudistettiin ja laajennettiin, mutta samalla itsevarma johtaja, joka ei kaihtanut omavaltaisia, joskus häikäilemättömiäkään keinoja toimissaan.

Wiborgsbladet oli porvarillinen, ruotsinkielinen ja perustuslaillista suuntaa edustava, ärhäkästi kantaa ottava, oikeistolaislehti, jonka kaikkein viimeiseksi olisi kuvitellut ajavan suomalaisen työläisen asiaa. Laki oli kuitenkin sama kaikille, siitä lipsuneita piti saattaa edesvastuuseen teoistaan.

runsaasti palstatilaa yllä oleville vastineille - ei tosin omina artikkeleinaan, vaan “pyynnöstä”.

Näennäisesti keskustelua käytiin korrektisti lehtien sivuilla asiakysymyksistä, joissa perusteltiin erilaisia näkökantoja ja painotuksia. Tosiasiassa toisena osapuolena Wiborgsbladet pen-

koi tapansa mukaan epäkohtia, nyt Rokkalan lasitehtaalla. Rokkala puolestaan kyseenalaisti Wiborgsbladetin julkaisutoiminnan pahantahtoisen tosiasiain vääristelynä. Katkeraa kamppailua käytiin sanan säilällä huiskien, kamppailuareenana sanomalehtipalstat. Tuomaristona toimisivat sanomalehtien

lukijat - kumpi selviäisi voittajana ja saisi lukijoiden sympatiat ja yleisen mielipiteen puolelleen.

Maatalousväki

Rokkalalla oli laajat tilukset. Kun lasitehtaat lopetettiin aikanaan, muodostettiin Rokkalan maista peräti 97 asutustilaa.

Henkikirjassa vuodelta 1890 oli kartanon työväkenä renki, kuusi muonamiestä ja yhtä monta työmieheksi kirjattua. Lisäksi oli 10 tilapäistyövoimaksi laskettavaa läksiäistä, joista seitsemän oli yli-ikäistä, viisi heistä jo yli 70-vuotiaita.

Rokkalassa oli vielä neljä torpparia, joista yksi yli-ikäinen.

Tehtaan työväki

Tehtaiden suomalaisia työntekijöitä oli henkikirjassa kaikkiaan 32, joista 12 työmiehiä, 11 läksiäisiä. Kahdeksan löysä-tittelillä ja lisäksi yksi muonamies, joka oli jo yli-ikäinen. Yli-ikäisiä oli kaikkiaan kolme.

Lasitehtaiden ulkomaiden kansalaisista henkikirjassa ei ole mainintaa. Muiden maiden kansalaiset eivät kuuluneet Suomessa henkiveroa maksaviin.

Elokuun puolustus

Artikkelissa paheksutaan Wiborgsbladetin kärkestä tapaa kärjistää työväen aseman muka nurjia puolia. Tämän käyttämä kuvannollinen ilmaisu “orjuudesta” otetaan silmätikuksi.

Allekirjoittajat sanovat olevansa tyytyväisiä hyvään työpaikkaansa ja toivovansa pitkää työsuhdetta. He eivät ole lapsia, joita Wiborgsbladetin pitäisi holhota. Heidän harras toiveensa on, että toimitus ei enää tuhlaisi palstatilaa heidän ”mollamiseensa”, vaan antaisi heidän itse hoitaa asiansa tehtaan johdon kanssa. Allekirjoittajia oli 49.

Artikkelin lopussa on *kunnanhallituksen puheenjohtajan Elias Pekkasen* lausunto. Pekkanen paheksuu, että joku hävitön on johtajaa julkisesti panetellut ja yhtyy täydestä sydäimestään alle-

kirjoittajiin. Johtaja Arnicke on kunnan mies, eikä mikään tyranni. Raha-asiat kunnan kanssa ovat aina sujuneet mallikelpoisesti.

Artikkelin päätteeksi toivotaan kohteliain sanakääntein, että tehdas ottaisi huomioon esiintuodut seikat eli odotettiin Wiborgsbladetilta korjausta, ehkä jopa anteeksipyyntöä.

Puolustuksen allekirjoittajista

Ensimmäisenä oli kirjanpitäjä **Viktor Heyno** ja toisena lasitehtaan esimies **A. Hopfner**. Joukossa oli myös kartanon vouti **Erik Liimatainen**. Sitten seurasi joukko lasinpuhaltajia ja muita lasialan ammattilaisia, pääasiassa saksalaisia ja ruotsalaisia. Viimeisenä olivat suomalaiset. Tarkempi jaoittelu näkyy alla olevassa kaaviossa.

ELOKUUN 1888 PROTESTOIJAT

Kaaviossa Heyno ja Liimatainen on henkikirjan mukaisesti viety kartanon työväkeen ja Hopfner lasinpuhaltajiin.

Allekirjoittaneista lasitehtaan työläisistä **Jacob Stade** oli Riionsaarelta ja **Matti Pipinen** Samolasta, mikä osoitti tehtaiden työllistäneen väkeä muualtakin pitäjästä sekä nähtävästi kauempakin, parin allekirjoittajan kotipaikka jäi tuntemattomaksi.

Missä määrin kaikki allekirjoittajat (esimerkiksi esimiesasemassa olevat Heyno ja Liimatainen) olivat sopivia sanomaan, että suomalaisten lasityöläisten palkka-asiat olivat oikealla tolalla, jätän arvoisan lukijan pohdittavaksi!

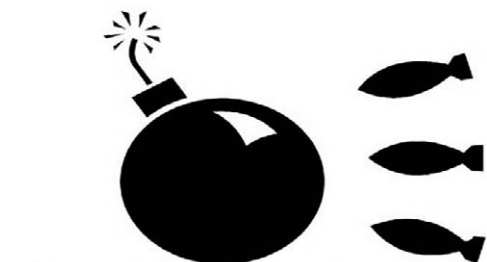
Arnicken todistelu

Artikkelin alussa todetaan, että epäkohtien esille tuominen voi tapahtua korjaavassa tarkoituksessa tai pahantahtoisesti skandaaleja etsimällä ja että nimimerkki “Q” oli aivan ilmeisesti tällä asialla Wiborgsbladetin 19. elokuun artikkelissa. Kun työväki oli edellä pyytänyt kohteliaasti lehteä oikeisemaan saamiaan vääriä tietoja, niin nyt sitä suoraan syytettiin tahallisesta mustamaalauksesta. Artikkelin oli tehdasta

Nöyrä ihmismyös lainoppineille.

P. Johanneksen pitäjässä, Rokkalan lasitehtaalla kuuluvat olevan palkanmaksutamat omituiset ja kummalliset. Maan-tuntijat kertovat, että mainitun lasitehtaan omistaja, hra F. Arnicke, maksaa työmiehillensä palkan paperilapuisja, joilla he eivät saa rahaa, vaan tavaraa tehtaan omaista kaupapuodista. Mutta tässä puodissa ovat tavarat melkoisesti kalliimmat kuin muualla, esim. sanotun pitäjän kirkonkylässä, noin 3 wirstaa tehtaalta. Kun esim. jauhot maksavat 2 m. 10 p. puuta muualla, maksavat ne tehtaan puodissa 2 m. 70 p.; kahvi muualla 1: 20, tehtaal-la 1 m.; sokeri naul. muualla 55 p., tehtaal-la 65 p.; tattariryyynit lappa muualla 80 p., tehtaal-la 1: 20 p. j. n. e. Täten tulevat työmiehet jäämään suuren osan työpalkastaan waille. Jos joku työmies tai hänen waimonsa ostaa tavaraa vähemmän, kuin lappu sisältää, ei hän kuitenkään saa lapun edestä rahaa, vaan se jää toistaiseksi tavaraa warten.

UUTISPOMMI

rokkalan lasitehtaan tapaus, Wiborgbladet 19.8.1888

"AMMUTAAN ANKKANA"

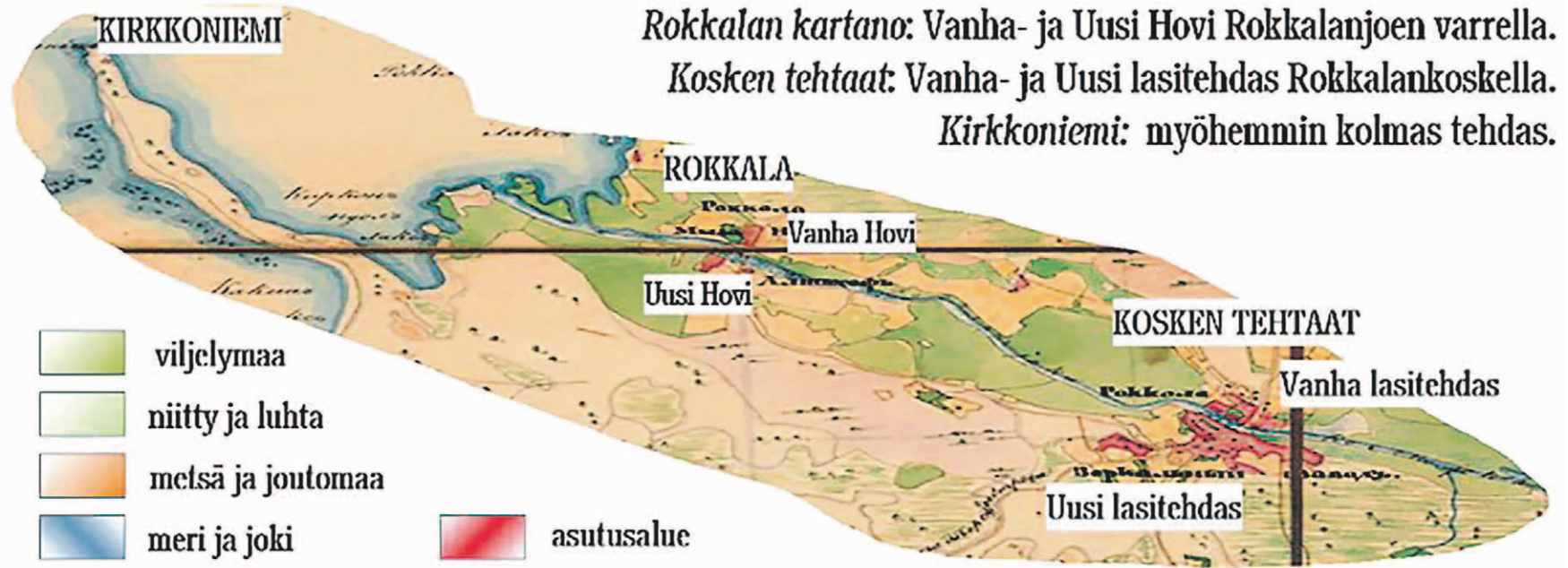
elokuun puolustus, Östra Finland 27.8.1888

Arnicken todistelu, Östra Finnland 1.9.1888

syyskuun protesti Östra Finland 17.9.1888

I denna artikel utfares skarpt emot seder och bruk vid, samt förvaltningen af, Rokkala Koskis Glasbruk, föröfrigt framhållles deri att härvarande arbetare skulle hållas uti en sorts slafveri och lifegenskap,

Eder, högtärade Redaktion, bedj vi ödmjukast om godhetsfullt intagande af ofvanstående beriktigande i Edert blad och teckna med utmärkt lögaktning

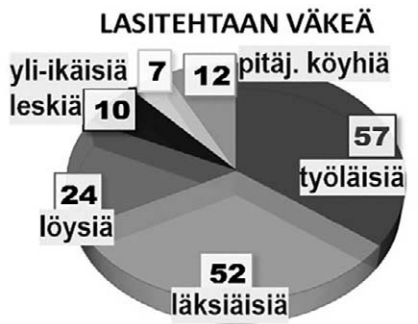
kohtaan epäoikeudenmukainen ja haluttiin esittää, miten asiat “todellisuudessa” olivat.

Orjuus torjuttiin ehdottomasti, perusteluna esimerkiksi, että usein kuultiin työväen sanovan:

häll: „Inge vi arbetslönen ut något litet mera i penningar, så funnes ej i hela världen bättre arbetsförtjenst än på Koskis bruk“. Att

Taitavasti epäkohtien käsittelyä välteltiin siirtymällä tehtaan kannalta positiivisiin asioihin. Palkkauksen epäkohtia vähäteltiin vertaamalla sitä tehtaan päivittäiseen rahaliikenteeseen ja tehtaan taloudelliseen merkitykseen kunnalle. Paisi, että tehdas työllisti suuren joukon ihmisiä, se tarjosi asuinpaikan ikääntyneille työläisilleen ja muille vähäväkisille. Tämä pitikin paikkansa. Vuoden 1890 henkikirjan mukaan tehtaan kirjoissa eli alueella asui kaikkiaan 166 henkilöä, näistä lapsia 72 eli 43%.

1. Työläiset, suomalaiset, lasitehtaan tuotannossa työskentelevien talouksien jäsenet.
2. Läksiäiset, suomalaiset, apu- ja tilapäistehtävissä olevien talouksien jäsenet.
3. Löysät, joten kuten toimeen tulevat.
4. Muut, naislesket lapsineen, yli-ikäiset eli vanhukset ja kunnan elättämät pitäjänköyhät.

Tehtaan puodin tekemää voittoa vähäteltiin. Kalliimmaksi tulee tavaroiden hakeminen hevoskyydillä Viipurista. Oluen myyntiä ei ole rajoitettu. (Viipurin hovioikeus langetti esimies August Hopfnerille helmikuussa 25 mk:n sakon oluen kaupittelusta lasitehtaalla). Olutta sai nyt laillisesti tehtaan putiikista. Käteistä sai tehtaan konttorista, tosin joskus parin päivän viiveellä, koska pääkonttori oli Pietarissa. Joka ei ollut tyytyväinen, voi vapaasti lähteä. Eri asia sitten, että työtä joutui ehkä etsimään Pietarista, jopa Amerikoista asti. Lehden kirjoittelu aiheutti turhaa epäluuloa, mikä saattoi lietsoa lakko-mielialaa ja johtaa levottomuuksiin. Jos joku työläisistä koki laitonta kohtelua, oli hänellä toki oikeus itse viedä asia “raastupaan” eikä hän tarvinnut siinä kenenkään ulkopuolisen paapomista.

Tehtaan johtoportaaneseen iski ilmeisesti pieni paniikki. Kulissien takana kuohui. Wiborgsbladetin huhuilu lainvalvojien perään oli tuonut tulosta. Koiviston nimismies oli alkanut tutkia asiaa – mutta, Arnicken manipulointi yltyi paikallisiin viranomaistoimiinkin, kuten seuraavasta kappaleesta selviää.

Kilpitorjunta

Matkoilla ollut “Q” kirjoitti Wiborgsbladetissa 12. syyskuuta vastineen, joka perustui 30. elokuuta päivätyyn kirjeeseen, allekirjoittajina: “*Muutamatsuomalaiset työläiset Rokkala-Kosken lasitehtaalla.*”

Siinä todetaan tehtaalla olleen hämminkiä viime aikoina ja se kyseenalaisti sekä elokuun puolustuksen että Arnicken todistelun eli toimi torjuvana uutispommin kilpenä seuraavasti:

1. Herra Arnicke velvoitti osan meistä vahvistavan nimellään tai puumerkillään, että vastustamme eräitä tehtaan oloista julkaistuja sanomalehtikirjoituksia.

UUTISPOMMI

KILPITORJUNTA
Wiborgsbladet 12.9.1888

2. Allekirjoittajiksi saatiin lasinpuhaltajia, heidän apulaisiaan ja joitakin muita, jotka eivät tunteneet asioiden taustaa. Allekirjoituksia ei voinut perua.
 3. Allekirjoittaneet olivat tehtaan parhaiten palkattua väkeä, jotka saivat palkkansa osaksi rahana.
 4. Elokuun 28. saapui nimismies tehtaalle ja esitti sisätyöläisille kolme kysymystä:
 - ”Oletteko orjia vai vapaita työläisiä?”
 - ”Emme orjia.”
 - ”Oletteko saaneet palkkaa rahana?”
 - ”Kyllä.”
 - ”Oletteko tyytyväisiä?”
 - ”Kyllä.”
 5. Huonosti palkatuilta tehtaan apulai- ulkotyöläisiltä ei kysytty mitään.
 6. Juhlapyhinä piti olla töissä tai muuten sakotettiin päiväpalkan verran.
 7. Niskottelijoista kiersi “musta” lista. Heitä ei koko pitäjässä enää töihin huolitettu.
 8. Työläisten vaimot velvoitettiin heinä- ja puintitöihin. Palkkaa joutui odottelemaan vuoden pari.
 9. Niiltä uskalikoilta, jotka ostivat muualta kuin tehtaan putiikista, otettiin luontaisetiuihin kuuluva perunamaa tai laidunniitty. Se tiesi lehmästä luopumis- ta, minkä moni oli kokenut.
 10. jne.
- Yllä olevaan viitaten nimimerkki “Q” ei enää halua jatkaa asian vatvomista - olletikin, kun asiasta on tietävästi kehkeytymässä oikeusjuttu, jossa tullaan ratkaisemaan kuka ja missä lakia on rikottu.

Syyskuun protesti

Syyskuun protesti oli tavallaan “hutilaukaus”. “Uutispommi” oli jo räjähtänyt. Uutista Rokkalan lasitehtaan työläisten kaltoinkohtelusta levittivät muun muassa: *Arbetaren* 3.9., *Nya Pressen* 3.9., *Tampereen Sanomat* 12.9., *Uusi Suometar* 2.9. ja *Åbo Underrättelser* 25.8. Protesti jäi siten “kilpitorjunnan” murskausy- rytykseksi.

1. Pahoiteltiin sitä, että lehti ei ottanut onkeensa elokuun puolustuksessa esi- tettyjä oikaisuja, vaan jatkoi “orjuuteen lyttäämiensä” tehdastyöläisten julkista panettelua.

elokuun puolustus,
Östra Finland 27.8.1888
Arnicken todistelu,
Östra Finnland 1.9.1888
syyskuun protesti
Östra Finland 17.9.1888

KILPITORJUNTA
Wiborgsbladet 12.9.1888

2. Jo aikaisemmin oli tehty selväksi, että asiat ovat oikealla tolalla. Lehden oli syytä jättää tulevaisuudessa työläisten olot työnantajan huoleksi eikä repostella niitä julkisuudessa.
 3. Keitä ovat “Muutamatsuomalaiset työläiset” ja mikä oikeuttaa heidät oma- valtaisesti puhumaan kaikkien puolesta.
 4. Me allekirjoittaneet emme kuulu tuohon joukkoon ja toteamme: “till oss hör han ej”.
- Protestin laatijana oli tilanvouti E. Liimatainen ja allekirjoittajina 77 henkilöä seuraavasti:

Toisaalta protestissa hyökättiin voi- makkaasti lehden toimitusta vastaan.

SYYSKUUN 1888 PROTESTOIJAT

1. Minkä vuoksi lehden toimitus yli- päättään antaa palstatilaa selvittämättä asioiden taustoja?
2. Kummasteltiin lehden intoa julkis- taan valheellisia tietoja antamatta puheen- vuoroa vastakkaiselle näkökannalle.
3. Allekirjoittaneiden mielestä leh- den motiivina oli pelkästään aiheuttaa

valheillaan sekasortoa tehtaan työyhtei- sössä, eihän se edes julkistanut “sam- lige finske arbetare vid Rokkala koskis glasbruk” allekirjoittaneiden nimiä.

4. Lopuksi vaadittiin lehteä pitämään tulevaisuudessa näppinsä erossa lasiteh- taan asioista.

Protesti onkin nähtävä lukijakunnan valmisteluna seuraavaa siirtoa varten. Annettiin kuva, että kaikesta hälystä huolimatta tehtaan työyhteisö pysyi yksimielisesti kannassaan, kaikki oli hyvin ja Wiborgsbladet levitti valheita.

“Raastuvassa tavataan”

Keskiviikkona 26. syyskuuta olikin Östra Finlandissa lyhyt uutinen otsikoi- tu: “Förhållandena vid Rokkala-Koskis glasbruk. Artikkelissa kerrottiin lyhy- esti, että johtaja Arnicke oli haastettu Koiviston kihlakunnanoikeuteen vas- taamaan väärinkäytöksistä tehtaalla.

Tapaus oli käsitelty edellisenä lau- antaina 22.9. ja siinä kihlakunnanoikeus oli vapauttanut johtaja Arnicken kaikista syyteistä.

Arnicke oli kihlakunnanoikeu- den mielestä toiminut lain puitteissa.

blef hr A. dervid i alla delar frikänd från det honom påyrkade ansvaret.

Tämä antoi mahdollisuuden koventaa otteita. Parin päivän päästä tiesi Östra Finland, että pressätal eli painokanne oli nostettu asianajaja I. Schröderin toimesta ja työväen valtuuttamana Wiborgsbladetin toimitusta vastaan. Kihlakunnanoikeuden päätös julkaisi- tiin samoissa lehdissä kuin jupakan aiheuttanut artikkeli aikoinaan. Sekin oli melkoinen uutispommi.

Wiborgsbladetin väitteet

Tähän, Koiviston kihlakunnanoikeu-udessa käydyin jutun käsittelyyn esi- ti Wiborgsbladet eräitä kommentteja. Uuden Suometaren 27.9. julkaiseman suomennoksen mukaan:

1. Elinkeinolain 35§:sä sanotaan selvin sanoin: Elinkeinonharjoittaja on welkapää apulaisillensa, työntekijöillen-

sä ja oppilaisillensa maksamaan sovitus rahapalkan maan käyvässä rahassa, ja älköön raha-osoituksia tahi tavaroita sen asemesta käytettävä.

2. Todenperäistä on etteivät työmie- het, ainakin osaksi, ole saaneet palk- kaansa rahassa, vaan ruukinhoidoston omistamasta puodista annetuista tava- roista siihen määrään asti, kuin ruukin konttorista annettuihin lippuihin oli merkitty. Ei siis rahaa, vaan tawaroita.

3. Kuinka tämä sopii yhteen äsken wiitatus lakisäännön selwien ja wää- ristämättömien sanojen kanssa on wai- keata oivaltaa.

4. Jos se käsitys, jolle vastaajan asia- mies onnistui woittamaan kilakun- nanoikeuden puollon, saapi woiman korkeammassakin oikeuspaikassa, niin jää mainittu lainkohta, joka kuitenkin on aijottu antamaan työmiehille warmaa warjelusta tunnottomia ja toisen woitolla eläviä työnantajoi- ta vastaan, kuolleeksi kirjaimeksi, jota olisi elinkeinolaista järkenään kelwottomaksi julistettava.

5. Yhtä muistoonpantawa on yleisen päällekkantajan tapa ajaa tätä asiaa. Hän toimittaa tutkiskelun ruukilla, ja tulee siihen johtopäätökseen, että “kanteessa mainituia epäkohta on ruukilla tapah- tunut”, s. o. että herra Arnicke on työ- miesten palkanmaksuista suorittanut näiden saatawat ei maan rahassa, vaan ruukin kaupapuotiin osoitetuissa nos- tokirjoissa, joilla työmiehiä on käsketty kaupapuodista ottamaan tawaroita, tehdyn työn palkkiona, nostokirjoissa mainittujen rahamäärien asemesta.

6. Mutta sittekun asiasta on selko käytävä, niin ei yleinen syyttävä on- nistu saamaan ilmi muita kuin sellaisia todistajoi- ta, jotka syytetyin hyväksi to- distawat että heidän palkkansa on aina maksettu puhtaasta rahasta ja *ainoaas- taan omasta pyynnöstään* saaneensa mainitut nostokirjat.

7. Olisi kai ollut parhainta että syyt- täjä olisi jättänyt syytetyin toimeksi itse hankkia itsellensä syyssä vapauttavia wieraitamiehiä ja hän puolestaan ko- kenut etsiä syypääksi tekewiä. Sellaisia olisi kai kyllä löydetty niiden joukosta, joita syyttäjä valmistawassa tutkinnossa kuulusteli; sillä mitenkä syyttäjä saattoi muutoin kannetta nostaa?

Jutulle piste - melkein

Wiborgsbladetissa oli 14. toukokuu- ta 1889 pieni uutinen kooltaan, mutta suurimerkityksellinen “neljännelle val- tiomahdille”.

Viipurin hovioikeus tuomitsi johtaja Arnicken maksamaan 200 mk:n sakon ja oikeudenkäyntikulut, koska työläisille oli annettu rahapalkan sijaan ostokuit- teja tehtaan myymälään.

Arnicke ei tyytynyt päätökseen, vaan valitti hovioikeuden päätöksestä se- naattiin.

Lopullinen sinetti

Keisarillinen Senaatti piti voimassa Viipurin hovioikeuden tuomion ja asian laillisuus – tässä tapauksessa laittomuus – oli lopulta selvillä!

– Martti Kosonen –

— Rokkala-Koskis mälet. K. Se- naten har medelst utslag den 27 sistl. mars faststält Wiborgs hofrätte utslag, hvarigenom förvaltaren af Rokkala- Koskis glasbruk Fritz Ar- nicke dömts att böta 200 mark för det han betalt de vid bruket an- ställda arbetarenes löner med anvis- ningar, ställda å brukets handelsbod.

Tonavan helmi Budapest

Kaupunkinäkömä Tonavalle
Kuva: Liisa Katajainen

Unkarin kaunis pääkaupunki Budapest on matkakohteena vertaansa vailla. Kaupunki sijaitsee Euroopan sydämessä ja on kaupunkikuvaltaan yksi maailman kauneimmista kaupungeista. Suora lento Helsingistä Budapestiin kestää noin 2,5 tuntia. Säveltäjä **Franz Lisztin** mukaan nimensä saanut lentokenttä on 16 kilometrin päässä Budapestista. Kaupungin halki virtaa Tona erottaen sen osat, kukkulaisten ja metsäisen Budan ja tasaisen Pestin. Kahdeksan siltaa mahdollistaa ylikulun lähes mistä hyvänsä. Kuuluisimmat sillat ovat Ketjusilta ja Elisabethin silta. Tonavan rannat, Linnavuori ja Pestin läpi kulkeva viivasuora pääkatu Andrassy út on valittu Unescon maailmanperintöluetteloon. Vuonna 1873 muodostettiin Budapest yhdistämällä Buda, Pest ja Óbuda. Kaupunkiin tutustuu parhaiten kävelemällä, mutta jalkavaivojen säästämiseksi kannattaa käyttää busseja, raitiovaunuja ja metroa. Kertaamalla ennen matkaa Unkarin historiaa kaupunki avautuu matkustajalle helpommin. Unkarin kieli on vaikeaa, vaikka se on meidän suomalaisten sukulaiskieli. Turisti tuntee itsensä varakkaaksi, kun kukkarossa on esim. 10 000 forinttia, vaikka se euroina on vain 35.

Pestin nähtävyyksiä

Olimme viime syyskuussa tyttäreni kanssa viikon Budapestissa ja halusimme tulla vielä uudestaan tähän kiehtovaan kaupunkiin. Majoitumme tuttuun hotelliin, joka sijaitsee aivan Pestin keskustassa Oopperatalon takana. Pestin puoleista Tonavan rantaa hallitsee valtaisa Parlamenttitalo. Rakennus on 268 m pitkä, 123 m leveä, ja sen kupolin korkeus on 96 m. Huoneita on 691 ja portaikkoja 29. Opastettu kierros siellä kuuluu ehdottomasti matkaohjelmaan. Siellä pääsee näkemään mm. kruununkalleuksia. Rakennus on maailman kolmanneksi

Parlamenttitalo. Kuva: Imma Lempinen

suurin parlamenttitalo. Sitä rakennettiin vuosina 1885-1904. Julkisivu on Tonavan puolella, mutta pääsisäänkäynti leijonapatsaineen on Kossuth Lajos -aukion puolelta. Sisä- ja ulkoseiniä koristavat patfaat ja vaakunat. Rakennuksen on suunnitellut unkarilainen arkkitehti **Imre Steindl**. Parlamenttitalo on Budapestin kaunein rakennus.

Kauhun talo

Andrassy út -puistokadun molemmin puolin on mielenkiintoisia pysähdyspaikkoja. Pääkatu on 2,5 km pitkä, ja se päättyy Sankarien aukiolle. Katu on suunniteltu 1870-luvulla esikuvanaan Pariisin Champs-Élysées. Kadun varrella on palatseja ja arkkitehtuurisesti hienoja rakennuksia, mm. Valtion oopperatalo. Sinnekin kannattaa osallistua opastetulle kierrokselle. Kadun varrella sijaitsee museo Kauhun talo (Terror Háza) ja sen edessä Rautaesirippu-muistomerkki. Kauhun talo on sotien julmuuksista kertova museo. Sana ”terror” on merkittävä rakennuksen markiisiin. Auringon pais-

Neuvostoarmeijan vallatessa Budapestin 1945 oli kolme neljännestä kaupungin rakennuksista raunioina ja puoli miljoonaa unkarilaista kuollut. 1956 Neuvostoliitto murskasi sotavoimin Unkarin kansannousun, ja viimeiset neuvostosotilaat lähtivät Unkarista vasta vuonna 1991. Vuonna 1989 Unkarista tuli demokraattinen tasavalta. Unkari liittyi EU:hun 2004. Kauhun talossa voi vain ihmetellä ihmisen julmuutta toista ihmistä kohtaan ja toivoa sotien loppumista maailmasta!

Unkarilainen ruokakulttuuri

Budapestista löytyy ruokailupaikkoja jokaisen makuun ja kahviloita on runsaasti. Yritimme aina syödä unkarilaista ruokaa. Ruokalistalla oli erilaisia keittoa, liharuokia ja makeita jälkiruokia. Ruuan voi huuhdella alas Tokaji-viinillä. Gulassikeittoa sai joka ravintolasta, ja sitä söimme useita kertoja. Sen liemi on vahvasti maustettu ainakin paprikalla. Paikallinen herkku on Töltött káposzta, iso sianlihalla täytetty kaalikäärle,

lisukkeena hapankaalia, paprikarenkaita ja smetanaa. Rasvaisin välipala oli Lángos, jota myytiin kaikkialla toreilla ja kioskeissa. Se on upporasvassa paistettu iso, pyöreä taikinal levy, joka on sivelty valkosipulilla, kermalla ja smetanalla. Sen päälle ladotaan ostajan mielen mukaan kaikenlaista herkkua. Sen syötyään kotoinen voilla sivelty karjalanpiirakka maistuu kuivalta. Budapestin suuren kauppahallin yläkerran kansanravintolassa voi jatkaa paikallisten ruokien maistelua. Ruokailu ei kukkaroa paljonkaan keventänyt, vaikka olisi syönyt tasokkaassakin ravintolassa.

New York Café

Budapestissa on kahviloita jokaisen kadun varrella. Tällä kertaa meillä oli tarkoituksena mennä kahville kuuluisaan New York Caféhen. Se kuuluu osana viiden tähden hotellia. Kahvilan kulta-aika oli 1800–1900-luvun vaihteessa. Sota-aikana kahvila vaurioitui ja vuonna 1956 siihen törmäsi panssarivaunu. Sosialismin aikana paikka oli kuuluisa Budapestin hitaimmista ja

Pronssiset kenkäparit muistuttavat juutalaisten kohtaloista II maailmansodan aikana.

teessa sana heijastuu rakennuksen seinään. Sisätiloihin on saatu mahtumaan hyökkäysvaunu. Miten se on sinne saatu, jäi arvoituksiksi. Talossa on toiminut 1940-luvulla unkarilaisen natsipuolueen Nuoliristin päämaja. 1956 talossa sijaitsi pahamaineisen kommunistisen terrorijärjestön päämaja. Museo on omistettu terrorin uhreille. Se muistuttaa kävijöitä natsien ja neuvostoliiton vallasta Unkarissa. Museossa on multimediaesityksiä, ääniefektejä ja alkuperäistä valokuva- ja filmimateriaalia. Kaikki ne tekevät katsojaan syvän vaikutuksen. Kyynelten salissa on niiden satojen ihmisten nimet ja kuvat, jotka teloitettiin poliittisista syistä vuosina 1945-1967. Talon pohjakerros on säilynyt alkuperäisenä. Siellä on kolkkoja sellejä, joissa terrorismin aikana kidutettiin ja tapettiin satoja ihmisiä. Pohjakerroksessa esitellään myös kidutusmenetelmiä. Tunnelma selleissä on melkein pelottava. Unkarin kansaa on koeteltu valtavilla kärsimyksillä historiansa aikana. 1944 Saksa miehitti Unkarin ja 1945 neuvostoarmeija kukisti saksalaiset.

töykeimmistä tarjoilijoista. Ajat ovat kuitenkin muuttuneet, ja nykypäivänä asiakas saa ensiluokkaisen kohtelun. Astuessasi kahvilan ovesta sisään mykistyt kahvilan loisteliaasta sisustuksesta. Näkymä, jonka kohtaat, on henkeäsalpaavan kaunis. Sisustus on uusbarokkia ja jugendia. Katossa ja seinillä on upeita maalauksia ja patsaita. On holvikaaria, kultaa ja upeita kristallikruunuja. Tämä on ehdottomasti maailman kaunein kahvila! Kahdeksan euron hintaisen iso jäätelöannoksen nauttiminen tässä ympäristössä oli ikimuistettava elämys.

New York Cafeen loisteliasta sisustusta. Kuva: Imma Lempinen

Pyhän Tapanin kirkko, Szent István Bazilika

Pestín puolella on Budapestin suurin kirkko. Sitä rakennettiin puoli vuosisataa ja se valmistui vuonna 1905. Sinne mahtuu 8500 henkeä ja sen kupoli on 96 m korkea. Kupoliin pääsee hissillä, ja sieltä on näkymä yli kaupungin. Kirkko on sisältä koristeellinen pyöreine kattoikkunoineen. Takimmaisena kappelin pyhäinjäännöslippaassa säilytetään Pyhän Tapanin oikeaa kättä. Tämä pyhäinjäännös jäi meiltä näkemättä. Kirkon edessä on suuri aukio, johon ihmiset kokoontuvat iltaisin. Rakennus on vaikuttava näky iltavalaistuksessa kellojen kuminan levitessä yli koko kaupungin. Unkarin ensimmäinen kuningas oli **Tapani**. Hän rakennutti kirkkoja ja levitti kristinuskoa. Hänet julistettiin pyhäksi nimellä **Tapani I Pyhä (Szent István)**.

Budapestin ranta-bulevardi

Budapestissa on lukuisia patsaita ja muistomerkkejä. Ne eivät kaikki suinkaan seiso jalustallaan jossain puistossa, vaan niihin voi törmätä yllättäen jollain kadulla tai Tonavan rannalla. Koskettavin näkymä kohtaa sinua Tonavan rantaa kävellessäsi Parlamenttitalon kohdalla. Edessäsi on pitkin rantatörmää 60 paria pronssisia miesten, naisten ja lasten kenkiä. Toisen maailmansodan aikana juutalaisia pyydettiin riisumaan kenkensä, ennen kuin heidät ammuttiin ja heitettiin Tonavaan. Kenkien vierelle ihmiset ovat tuoneet kukkia ja kynttilöitä. Holokaustin päivänä 27.1. kaupungissa liehuvat mustat liput. Vaikka oli jo huhtikuun loppupuoli, mustia lippuja oli liehumassa edelleenkin. Suomessa vastaavaa päivää vietetään Vainojen uhrien muistopäivänä. Matkakertomus Budapestista jatkuu seuraavassa numerossa. Silloin tutustumme Budan mielenkiintoisiin, jännittäviin kohteisiin ja teemme retken Pustalle.

– Liisa Katajainen –

Lähteet:

Budapest Guide 2016
Wikipedia

Serkukset Vaahtolan Pentinmäellä

Viileänä perjantaiamuna 5.5.2017 pieni mutta innokas ryhmämme Pentin ja Dietrichin suvun serkuksia lähti matkalle kohti Viipuria ja ennen kaikkea kohti sukujemme asuinsijoja Johanneksessa.

Pidempimatkalaiset olivat istahtaneet Jari Kaaren autoon Porista ja matkaseuraksi tuli kyytiläisiä vielä Turusta ja Helsingistä sekä Karhulasta. Jo menomatka sujui mukavasti kuulumisia kerraten ja edessä olevan viikonvaihteen kokemuksia odottaen. Osalla matkalaisista oli takana useita käyntejä Viipurin ja Johanneksen suunnalla ja vielä pidemmälläkin idän suunnassa, toisille taas Johannes oli tullut tutuksi siellä syntyneiden vanhempien tai isovanhempien kertomusten kautta. Nyt oli siis myös heillä tilaisuus päästä sukumme juurille näkemään ja kokemaan niitä paikkoja, joista varmaan jokainen meistä oli kuullut jo lapsuudessaan kerrottavan.

Tällä matkalla majapaikkamme oli suomalaisuuden ajalta peräisin olevassa perinteikkäässä ja viihtyisässä Viipuri-hotellissa, josta olikin jo ensimmäisenä matkapäivänä helppo lähteä tutustumaan tähän vielä kolmekymmenluvun loppupuolella kukoistaneeseen, sen aikaisen Suomen toiseksi suurimpaan kaupunkiin. Aika on tietysti jättänyt jälkensä Viipurin rakennuksiin, mutta siitä huolimatta voi yhä tänä päivänä aistia osan siitä kuuluisasta viipurilaisesta elämänmenosta, josta lauletaan laulussakin ”Sellanen ol’ Viipuri, karjalaisten kaupunki”. Tästä viipurilaisesta elämänmenosta mekin saimme nauttia runsain mitoin toisen matkapäivämme lauantain iltana ollessamme ”pitkän kaavan mukaan” illallistamassa aina niin tunnelmallisessa Pyöreässä Tornissa. Tätä iloista illanviettoa muistellessa nousee varmasti kaikille mukana olleille vieläkin hymynkare suupieliiin. Ja tanssia sai siellä aina, arkena ja sunnuntaina...

Matkakertomuksemme ei etene aivan aikajärjestyksessä, sillä matkamme ehdoton kohokohta oli tietenkin jo lauantaiaamuna alkanut tutustumisoja muistelumatka juurillemme eli esisiemme ja -äitiemme asuinpaikoille Johanneksen Rokkalaan, sen entisen lasitehtaan alueelle. Siitä jatkoimme kohti Johannesta. Pysähdyimme kuitenkin Kaislahden aseman kohdalle, josta vanhempiemme evakkotaival alkoi itsenäisyyspäivänä 1939. Sitten saavuimme mekin Vaahtolaan, jossa meitä sovitusti jo odottikin ystävämme **Boris**. Hänen aina yhtä ystävällisellä ja asiantuntevalla opastuksellaan kävimme ensin Johanneksen uudella hautausmaalla, jossa Boris ensimmäiseksi opasti meidät aiemmin Kirkonmäen ristin vierellä alttarikivenäkin olleen **Nobel**-suvun hautakiven nykyiselle sijaintipaikalle. Samalla hän kertoi matkalaisille Nobel-suvun vaiheista Johanneksessa sekä suvun nykyisen päämiehen, **Martha Nobel-Oleinikoffin** ja hänen miehensä tohtori **Georg Oleinikoffin** pojanpojan **Peter Oleinikoffin** yhteyksistä ja yhteydenpidosta nyky-Johannekseen eli Sovetskiin ja sen kaupunginjohtaja **Andrei Nekrasoviin**.

Tämän jälkeen olikin jo aika käydä Pentinmäellä, jossa sukumme vaiheista muistuttavat yhä vielä jäljellä olevat rakennukset, **Sofia Wilhelmiina**-mummolle talvisodassa tuhoutuneen kotitalon paikalle jatkosodan aikana rakennettu mökki sekä Sofian ja **Konstan** tyttären **Ainon** ja hänen puolisonsa **Hermanin** perheelleen rakentama yhä vielä ryhdikäs kotitalo, sekin jatkosodan aikainen. Kodin menettämisen merkitystä ei voi ymmärtää kuin sellainen, joka on sen joutunut kokemaan. Sofia Wilhelmiinan ja hänen lastensa perheiden sekä samalla tavoin evakkomatkalle sotien vuoksi kaksikin kertaa joutuneiden menetykset olivat sanoin

kuvaamattoman raskaita. Kuin vertauskuvallisesti halusimme nyt luoda uutta asumusta Pentinmäellä viemällä Sofia-mummon ja **Dietrichin** perheen asuinsijojen pihapiirin linnuille uudet kodit. Saa nähdä, onko Pentinmäki saanut uusia siivekkäitä asukkaita, kun kesäkuun lopulla on taas matka Johannekseen!

Linnuille uusi koti Vaahtolan Pentinmäellä Sofia-mummon mökillä

Johanneksen Kirkonmäellä muistokukkasia. Ismo (vas.), Airi, Timo, Sirpa, Arto, Johanna, Hannele, Aulis, Hannu ja Jani.

Rokkalanjoen kuohua. Sen siltarakenteissa voi tänä päivänä nähdä sydämenmuotoisen lukon. Mahtaakohan kukaan Johannekselaisen lukijoista tietää tämän Rakkauden lukon tarinan? Tai löytävätkö peräti ne kaksi, jotka ovat lukon siltaan kiinnittäneet ystävyytensä sinetiksi.

Vaahtola-Rokkala-Riionsaari -tapaaminen

Littoisten Monitoimitalolla tavattiin 18.3.2017 Vaahtola-Rokkala-Rionsaari -kevätkokountumisen merkeissä.Väkeä oli koolla noin parikymmentä henkilöä, osa Johanneksessa syntyneitä tai johannesjuurisia sekä lisäksi muuten mukavaan tapaamiseen osallistuneita. Tarjolla oli kakkua ja perunavatruskoita kohvin kera sekä erikoisuutena herra **Kososen** valmistamaa pakurikääpäteetä, jota jokaiselle riitti maistettavaksi. Se olikin ainutlaatuinen makuelämys varsinkin nuoremalle sukupolvelle, joka ei ole sota-aikaa ja sen jälkeistä pula-aikaa kokenut. Suomessa pakurista on sota-aikana keitetty korvikkeeksi niin sanottua tikkateetä. Väriltään se on tummaa ja maultaan kuin olisi juonut sylillisen koivupuuta. Pakurin ainesosia on pidetty terveysvaikutteisina elimistön immuunipuolustusta vahvistavana.

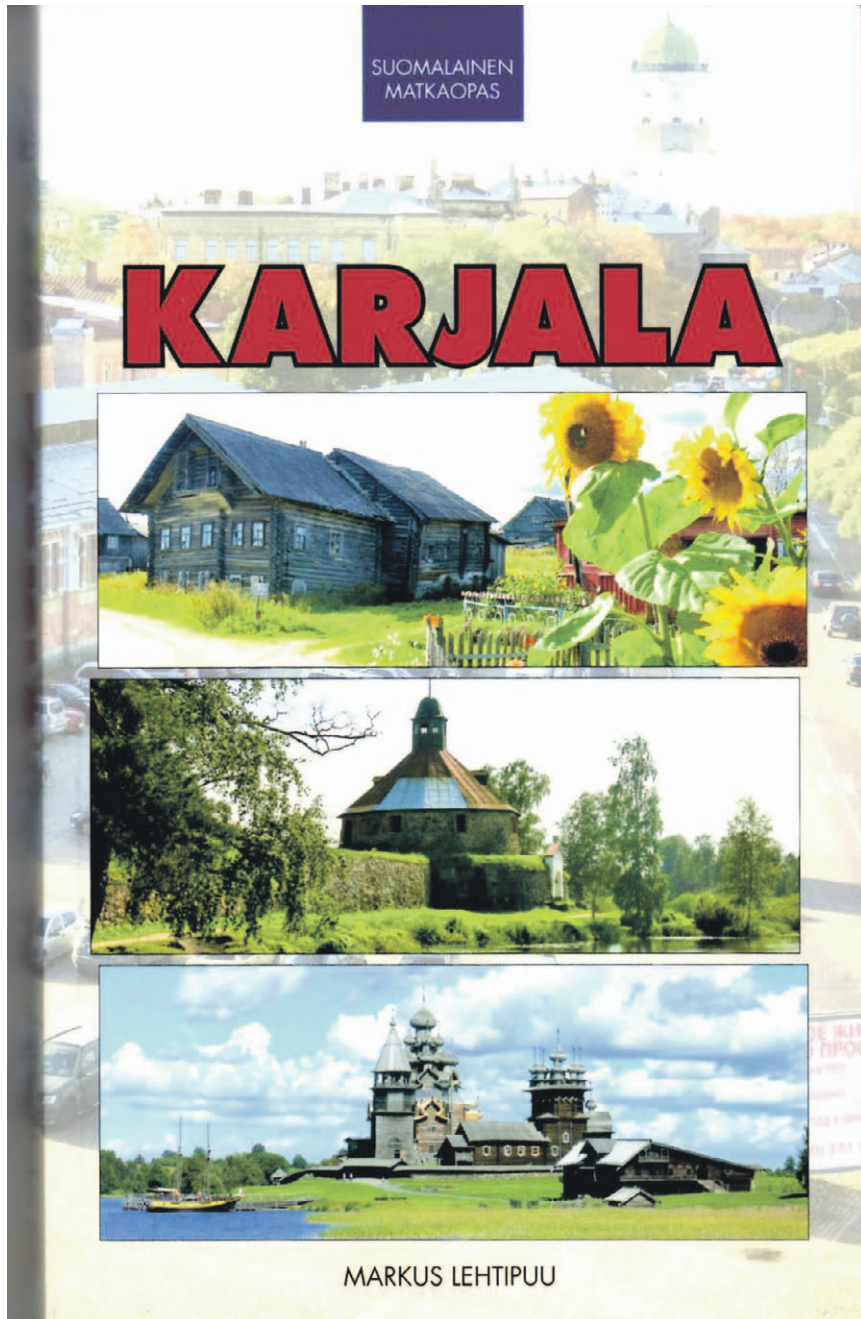
Riikosen Sirkku ilahdutti paikallaolijoita tarinoimalla Johanneksesta mielenkiintoisia muistoja. **Rasehornin Raimo** oli tuonut Palokasta asti useita valokuva-albumoja, jotka sisältävät muistokuvia Viipurin ja Johanneksen matkoilta vuosien varrelta. **Kaarina** oli tuonut mukanaan lauluvihkoja, joista laulettiin muutama laulu, mieleenpainuvimpana lopuksi laulettiin aina yhtä herkistyen Karjalan kunnailla. **Männyn Juha** toivotti kaikki sydämellisesti tervetulleiksi kesän Johannesjuhlien yhteydessä pidettävään seuraavaan kylätapaamiseemme.

ja järjestelyistä. Aurinkoisena mutta tuulisena päivänä kaikille jäi varmasti mukava muisto Johanneksen matkasta, ja maistuihan lämmin borssikeittokin kaikille.

Ennen paluumatkaa tutustuimme vielä Muistojen Monrepos’n puistoon. Kolean alkukevään vuoksi puisto ei vielä näyttänyt vehreyttään, mutta olihan siellä toki kaarisillat! Sitten taas lähdimmekin kohti läntistä Suomea **Annikki Tähden** ikivihreää sävelmää tapaillen: ”Aatoksein sinne vie, aikaan entiseen, aikaan ihmeelliseen...”

Kiitos Serkuille mukavasta matka-seurasta!

– Hannu ja Sirpa –

”Hylätyt talot, autiot pihat ovat aina läsnä Karjalassa”

Päivitetty Karjala-opas Lehtipuulta

Suomalainen Matkaopas on julkaissut päivitetyn version vuonna 2011 ilmestyneestä Karjala-kirjan kuudennessa painoksesta. Kirjan on kirjoittanut **Markus Lehtipuu**, kartat ovat **Timo-Pekka Lehtipuun** käten jälkiä.

Uusi kirja käsittää Karjalankannaksen Vaalimaalta Terijoelle, Laatokan Karjalan Hiitolasta Rajakontuun sekä Itä-Karjalan Aunuksesta Napapiirille, Solovetskin saariston ja palasia Vologdan alueelta. Murmanskin alue, Itä-Salla sekä Petsamo on karsittu tästä versiosta. Lehtipuu kertoo saaneensa työhönsä apurahan Tietokirjailijat ry:ltä, ja ystävät ovat auttaneet kenttätöissä yhteismatkoillaan. Johannesjuurinen **Tatu Kosonen** on yksi heistä.

Karjala-kirjan ensimmäinen painos julkaistiin vuonna 2000 yhdenoista matkan perusteella. Uusintapainosten ja tietojen tarkistusten myötä on Lehtipuulle tähän mennessä kertynyt lähes 200 matkaa Kannakselle, Laatokan ympäristöön, Itä-Karjalaan. Nyt julkaistu 7. painos Karjala-matkaoppaasta vaati vuosien editoinnin ja lukuisia lisämatkoja. Tätä uusinta kirjaa varten alkoivat kenttämätkät viime vuoden kesäkuun lopussa ja jatkuivat kuluvan vuoden toukokuulle, viimeisiin hetkiin ennen kirjan painoon menoa.

Vaalimaan rajanylityspaikka. Kuva: Tatu Kosonen. Tatu on yksi Markus Lehtipuulle kuljetusapua antaneista.

Kannaksen tietoja tarkistaessaan Lehtipuu käytti kulkuvälineenä paikallisia Terijoelta Koiviston kautta Viipuriin ja takaisin kohden Pietaria. Entinen Johannesksen pitäjän alue on kirjassa mukana reitillä ”Suomenlahden rantatie”. Paikoista Johannesksen kirkonkylä, Rokkala, Kaislahti, Kukkola, Kaijala, Koskijärvi, Karhula, Kirjola, Päätilä, Uuras, Monola, Hannukkala sekä Niemelä & Huistuppula ovat saaneet omat otsikkonsa kirjassa. Kivitokeesta mainitaan, että se on asumaton ja vaikeasti saavutettavissa. Hylkiälää, Lippolaa ja Kolmikesälää ei kirjoittaja ole tutkinut kirjaa varten. Tikkanen kylää ei ole puolestaan mainittu nimenä ollenkaan, eikä Vaahtolaa kirkonkylän yhteydessä. Saarikylät Haltiansaari, Villinsaari, Revonsaari, Räihälä, Huunonsaari ja Riionsaari ovat myös jääneet huomiotta, ymmärrettävistä syistä. Johannekseen liittyvät tiedot löytyvät kirjan sivuilta 107–113.

KARJALA Suomalainen Matkaopas, 480 sivua, ISBN 978-952-9715-83-1
Karjala-blogi osoitteessa <http://suomalainenmatkaopaskarjalablogi.blogspot.com/>
Karjala Suomalainen Matkaopas -kirjassa ilmenneitä virheitä tai vanhentuneita tietoja voi raportoida sähköpostiin: fin.suomalainenmatkaopas@gmail.com

Muistin sirpaleita Tehopakkaus

Vanhoja muistellessa putkahti mieleeni talvi 1946, viimeinen talvi Tarvasjoella. Kaikesta oli edelleen pulaa, kahvit ja sokerit kortilla. Polttopuistakin oli pulaa. Sain määräyksen lähteä halontekoon. Mikä taho sen lähetti, on unhottunut. Työmaa oli Laitilan Kaivolassa. Isä oli töissä jossain konepajalla Turussa. Olin opetellut kyllä halontekoa Vasilin opastuksella jo omassa metsässä Karjalassa, ei se työ ihan outoa ollut, mutta nyt tienausmielessä se kyllä arvelutti.

Isä osti tarpeelliset välineet, sahan ja kirveen. Entiseen koulureppuun vähän alusvaatteita ja evästä. Päällimäiseksi repun päälle pantiin rullalle käärittyä vielä filtti yöpeitteeksi majapaikassa. Puukaasuautossa Turusta Laitilaan. Perillä oli autiona ollut vanha maatilan pakaripuoli asunnoksi. Meitä oli siinä nuoria poikia, jokunen vanhempi mieskin joukossa yhteensä viitisentoista, kyllä siellä tarkeni. Seuraavana aamuna sain elämäni ensimmäisen hakkuupalstan. Ei siinä mitään puita kasvanut, miltei tasaisella kalliolla oli harvakseltaan 2-3-metrisiä oksaisia männyn tarreja, niistä olisi tehtävä halkoja. Kierojakin ne olivat kuin mitkä, ei niitä halki saanut, siis ne oli aisattava, siis kuorittava kahdelta - kolmelta sivulta. Opini silloin, että aloittelevalle annetaan aina kaikkein huonoin palsta, jos kantti kestää, kyllä palstat paranevat. Näinhän se oli. Motin pinon piti olla ohjeen mukaan melkein metrin korkuinen. Tosiasiassa sen piti olla aina 110 cm korkuinen, siinä piti olla 10 cm ylimittaa, se oli kuulemma kuivumisvara.

Nämä ovat niitä alkuvaikeuksia, mitäs niistä, mottejakin alkoi syntyä. Illalla kämpillä alkoi kierrellä huhuja joistain Teho-pakkauksista, joita saisi ostaa tietyn määrän halkoja hakattuaan. Kukaan ei meistä niitä ollut nähnyt, kahviakin ja tupakkaa niissä olisi. Minua ei juuri kiinnostanut, työsaavutukseni ei ilmeisesti niihin olisi yltänyt. Kahvia aloin juoda vasta sotaväikän jälkeen, tupakkaa en ole vieläkään tarvinnut. Äiti olisi tietysti ollut hyvillään jos olisin kahvia voinut lähettää.

Iltaisin poikien kesken mietimme, kuka oli Teho-pakkauksen keksinyt ja mistä oli malli. Malliahan niinä vuosina otettiin itärajan takaa moneen asiaan, siellähän se malli oli, näin päätelimme. Aikanaan selvisi myös, että pakkauksen saadakseen olisi hakattava vähintään neljä mottia päivässä kahden viikon ajan, niin ehdot täyttyivät. Tulevina vuosina huomasi, ettei tuo vaatimus kova ollut.

Leimikko tuli hakattua ja uutta ei osoitettu, pääsin taas Juuselaan. Rahaa oli saman verran taskussani kuin lähtiessäni, isä oli nimittäin lähtiessäni huomannut antaa vähän taskurahaa, ”etteivät koirat kuse kintuilles”. Ehdin vielä ajaa Juuselan halot metsästä ennen lumien sulamista. Keväällä tulimme sitten jo Poriin.

Tulevina talvina tuli hakattua halkoja useammallekin isännälle. Välineet paranivat. Tuli erinomaisen kätevät teräskarisahat, jotka oli helppo kantaa hiihtäessä metsään. Silloin oli vielä lumitalvia. Moottorisaha-aikana tein jo muita hommia, onneksi.

4.4.2017 Pellonpoika

J.K. Vielä lasten kahvinjuonnista. Kahvia juonut lapsi sai mustan tukan. Häntä sanottiin mustapääksi.

Päätilän koulupiiriläiset

Kokoonnuttiin Littoisiin monitoimitalolle 22.4. klo 13. Hiljaisella hetkellä aloitettiin. Kunnioitettiin keskuudestamme poismenneitä.

Osanottolistaan saatiin 22 nimeä. ”Aavan meren tuolla puolen jossakin on maa, missä onnen kaukorantaan laine liplattaa” (Satumaa) laulettiin vanhan tavan mukaan ensimmäisenä. Henrikki säesti ja Kaukosen Väinö toimi esilaulajana. Palsion Marjaana avusti enoaan. Kyllä ”Rinssiläisten” laulutaito on seurannut geeneissä aavan meren tännekin puolelle.

Ahjosaaren Yrjö on tiedustellut Kaislahden ja Päätilän koulupiirien yhteisistä tapaamisista, koska väki vähenee kummallakin. Tähän ei päätiläläisillä ollut mitään estettä ja ehdotus sai myönteisen kannanoton. Kehitellään ja pidetään yhteyttä. Myös koulupiiriläisten johtokunnan laajentaminen sai yksimielisen kannatuksen. Jos jollain on hyviä ehdotuksia koulupiiriläisten tapaamisten kehittämiseen, niin otetaan kiitollisuudella vastaan.

Seuraava tapaaminen on elokuussa Johannesjuhilla Paimiossa. Johannesjuhla on pitäjäjuhlana, se on myös heimojuhla. Osallistutaan. Hyvää kesää!

– Äijäskän Petun Hanski –

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

Puh. (02) 243 5585
Faksi (02) 243 5100
Gsm (0400) 824 767
markku.hiiri@testipiste.fi

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoinn: **keskiviikkoinen** klo 12-17 ja kuukauden ensimmäisenä

ja **kolmantena arklauantaina** klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Sari Scimone,

Kaija Sipilä, Outi Sivosavi ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu,

palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset:

- korkeus < 10 cm = 80 €

- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2017:

Vuosikerta (9 lehteä) 30 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 35 €.

Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi jul-

kaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen

jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan,

muu aineisto pyydetään.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti

ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta sat-

tuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään

ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy